

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisal in dopisal se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Štev. 31.

V Ljubljani, dne 30. Julija 1908.

Leto XXI.

Dan slovenske mladine.

»Slovenska krščansko - socialna zveza« je pokazala minolo nedeljo vsemu slovenskemu narodu najnovejši uspeh svojega organizatoričnega dela: Pokazala nam je slovensko mladino zbrano pod prapornom krščanske misli in krščanskega dela. In kar je posebne vrednosti — pokazala nam je mladino tako, kakoršna mora biti: zdravo ne le na duši, marveč tudi na telesu. Vsakemu, ki je videl v Škofji Loki krasni telovadni nastop naših mladeničev, je v duši nehote ostalo trdno prepričanje: Ustvaritev telovadnih odsekov je najlepše in najsrečnejše delo S. K. S. Z. Sedaj je krščanska misel v Slovencih dobila šele pravi, trdni dom: v srcu krepke, svojih mladih moči se zavedajoče mladine. Res, lepšega prizora, večjega užitka si ne moremo misliti, kakor je pogled na stotine zdravih mladih fantov, ki ob zvokih godbe izvajajo telesne vaje, kakor bi bili vsi le eno samo lepo, čvrsto, čudovito gibčno telo; to gibljivo telo in godba sta se zbirala v tako lepo in mogočno soglasje, da je bil od njega prevzet vsak gledalec, bodisi mlad ali star, priprost ali izobražen. Prevzet pravimo, ne samo navdušen. Kajti navduši se človek lahko ob pogledu na vrle telovadce vselej in povsod, pa bilo tudi v cirkusu; toda ob pogledu na telovadce v Škofji Loki je naše navdušenje prevevala neka višja misel, misel namreč, da so ti mladeniči naši, to se pravi, da so zvesto udani krščanski veri in njenim idealom.

Tu se je lahko vsak na lastne oči prepričal, da krščanska vera ne nasprotuje pozemski lepoti in poštenemu razvedrilu, marveč da oboje le posvečuje in popolnjuje. Iste mladeniče, ki so popoldne tako krasno nastopili pri telovadbi, videli smo dopoldne streči pri sveti maši in po-

božno moliti, marsikateri telovadec je imel v rokah rožni venec, kar je moralo vsakega opazovalca navdati s spoštovanjem do značajnih mladeničev. Zares, narod, ki ima tako mladino, ne bo propadel, kajti Bog sam je z njim. To prepričanje smo ponesli z nedeljske slavnosti v Škofji Loki, kar je pač najboljša priča, kako znamenit in časten je bil ta dan naše mladine.

Slavlje se je izvršilo v najlepšem redu in vremenu. Vhod v Škofjo Loko je bil slovesen in veličasten; krasno je bilo videti dolgo vrsto telovadcev, ki se je kakor lepa rdeča črta vila proti mestu. Na čelu je jezdil visoko na konju vrli brat Jeločnik, ki je odločno in spretno poveljeval telovadcem in obenem izvrševal glavno rediteljstvo v sprevodu. Pred sprevidom je korakala domžalska godba, za njo poslanci in odbor »Zveze«, nato trobentaški zbor »Zveze telovadnih odsekov« in potem se je vrstila skupina za skupino, razdeljena po krajih. Z zastavami je prišlo 15 društev. V sprevodu so bili zastopani tudi naši obmejni bratje Primorci, Štajerci in Korošci.

Ob vходу v mesto je bil postavljen slavolok z napisom: »Bratom srčen pozdrav!« Pod slavolokom je pričakala izprevod velika množica naroda, na čelu okoliški županje in častita duhovščina. Došlece je najprvo v prisrčnih, jedrnatih besedah pozdravil mestni župnik škofjeloški, preč. g. Avg. Šinkovec, za njim pa državni poslanec g. Demšar, opravljen v krasno narodno nošo, in deželni poslanec g. Zabret. Za prisrčni sprejem se je zahvalil podpredsednik »Zveze«, preč. gosp. Luka Smolnikar, in v imenu Štajerske državni poslanec preč. g. dr. Korošec. Vse govore je narod sprejel z navdušenimi klici. Nato je šel sprevid do Balantove gostilne, kjer so belo oblečene deklice pripenjale šopke telovadcem in drugim gostom. Po kratkem

odmoru se je izprevod zopet uredil in se pomikal na glavni trg, kjer je bil na prostem prirejen okusno okrašen oltar za daritev svete maše. Pod mestnim grbom sprejel in pozdravil je goste mestni svet z županom Lenčekom na čelu, ki je v svojem govoru povdarjal potrebo složnega, tekmovalnega dela za prospek ljudske izobrazbe. Zahvalil se je v vznešenih besedah brat dr. Lovro Pogačnik, ki je povdarjal zlasti pravo razumevanje narodne skupnosti in bratovske strpnosti od strani škofjeloškega župana, ki je, dasi nasprotnega političnega mišljenja, slovesno sprejel pristaše S. K. S. Z. S tem vsprejemom je starodavna Škofja Loka dokazala ne le svojo gostoljubnost, marveč tudi kulturnost

V enakem smislu je nato govoril še državni in deželni poslanec gosp. Povše. Vsem tem govornikom je ljudstvo navdušeno ploskalo in pritrjevalo. Potem se je pričela služba božja. V lepem govoru je č. g. kaplan Zabret bodril mladeniče v vztrajanju na poti čednosti in krščanskega življenja ter povdarjal, da tisti mladenič, ki se z vsemi močmi ne oklepa svete vere, ni in ne more biti naš. Pri sveti maši sta stregla dva telovadca v slikovitem kroju, kar je službo božjo posebno povzdigovalo. Krasno je bilo tudi petje pri maši, ki je budilo v srcu navzočih pravo pobožnost.

Po sveti maši odkorakali smo pred »Društveni dom«, v katerem se je vršilo zborovanje S. K. S. Z. Ker so bili sicer obširni prostori premajhni, da bi sprejeli vse goste, morali so zlasti telovadci oditi h kosilu. O zborovanju samem poročamo le najglavnejše točke. Zborovanje otvori predsednik »Zveze« državni poslanec dr. Krek, ki pozdravi navzoče: imenoma svoje tovariše državne in deželne poslance, zastopnike »Slovskeve zveze«, predsednika dijaške zveze in mladino sploh, brez katere da ni pravega veselja, prave slo-

vesnosti. — Podpredsednik »Zveze telovadnih odsekov« Ivan Podlesnik razvija v prekrasnem govoru dve misli: Duh organizirane mladine stremi kvišku in naprej. Prvi cilj ji je, ohraniti sebi in narodu vero v Kristusa in njegovo cerkev, ter brani program slovenskih katoliških shodov. — Mladina pa mora gledati tudi naprej, v bodočnost. V vsakem kraju se ustanovi mladeniški odsek s pododseki za telovadbo, petje, tamburanje, agitacijo itd. Organizacija bodi vadnica za prihodnje učitelje ljudstva. — Dr. Hohnjec iz Maribora podaja poročilo o štajerski »Zvezi«, ki šteje 93 društev. Kot najvažnejši korak na polju mladeniške organizacije navaja »Zvezo slovenskih mladeničev«, ustanovljeno o Birkoštih v Ljutomeru. V mnogih obmejnih rajih Štajerske hira slovenski živeli; ves slovenski narod mora stopiti na stražo, če se hočemo obraniti narodne smrti. Zato želi vžigalicam S. K. S. Z., kojih dohodki so namenjeni za podporo naših društev na jezikovni meji, obilnih odjemalcev. Življenjsko vprašanje za nas maloštevilne Slovence je, da ohranimo narodu vsakega slovenskega otroka in vsakega odraslega.

O delovanju na Štajerskem govori še mladenič Žebot iz St. Ilje pri Mariboru, o Trstu in Istri urednik Čenčič. Tu še ni zveze in so le štiri društva: v Sv. Ivanu, Boljuncu, Škedinju in Preloki.

Urednik Kremžar poroča o goriški »Zvezi« s 35 včlanjenimi društvi in 3500 članovi. Misel o krščansko-socialni izobraževalni organizaciji se je porodila na Goriškem; sprožil jo je sedanjí krški škof dr. Anton Mahnič. — O Koroški poroča Vuček. Tukaj je 27 izobraževalnih in delavskih društev. — Abiturient Jež poroča o vipavski podzvezi, ki je priredila lani čez 70 predavanj in 31 dramatičnih predstav. — Podpredsednik »Zveze« stolni vikar Smolnikar govori o prodaji vžigalic in o nadaljnjih podrobniš načrtih »Zveze«. Nato govori še poljski gost Stanislav Sadowski, bogoslovec iz Lvova, ki je prišel proučavati način našega gospodar. zadrugištva. Dr. Krek mu poljski odzdravi ter prevede glavne misli njegovega govora v slovenščino. — Ko je še akademik Česnik poročal o delovanju dijaških društev, zaključil predsednik zborovanje ob 1. uri popoldne.

Ob dveh popoldne so se zbrali telovadci na travniku pred mestom k glavni skušnji, ki je takoj vse gledalce prepričala, o izvežbanosti naših vrljih fantov. Kako krasen vtis pa je napravila telovadba na občinstvo, smo omenjali že uvodoma. Gledalcev je bilo mnogo tisočev, in lahko rečemo, da se je naša mladina v Škofji Loki pred celokupnim slovenskim narodom proslavila in obudila najlepše nade. Bog dai, da bi se te nade izpolnile v vsej meri!

Po telovadbi smo se zbrali k veselici v Balantovi gostilni, kjer so bili v hipu zasedeni vsi občirni, krasno odličeni prostori na vrtu, dvorišču, v uti itd. Vrstila sta se godba in petje, da nam je le prehitro potekel čas k ločitvi in povratku.

Škofjo Loko je doletela čast, da je videla prvo veliko slavlje naše mladine. In reči treba, da se je izkazala te časti povsem vredno ter podala vsem slovenskim

mestom vzgled pravega bratskega gostoljubja. Čast ji!

Ti, draga mladina, pa skrbi za to, da homo o prihodnjem tvojem slavlju mogli reči, da si še bolj napredovala in uresničila naše velike nade, ki si nam jih obudila v Škofji Loki.

Vrlim prirediteljem naša iskrena hvala in priznanje!

Kdo poneumnuje slovensko ljudstvo?

Dva socialno - demokratska voditelja enakega imena imamo sedaj v Ljubljani: to sta oba Kristana, znani Etbín in pa Idrijski Tonček. Že zunanost teh dveh gospodov nam na prvi pogled pove, da se jima mora prav dobro goditi, dasi živita edino le od grošev, ki jih ubogi delavci odtrgajo od ust sebi in svoji družini. Toda zdi se, da jima je teh krvavih grošev še premalo; kajti takoj, ko je debeli Tonček prišel v Ljubljano, so napravili veliki lov na ljudstvo, in sicer na ta-le način: Listič »Naprej«, ki ga je Anton Kristan doslej izdajal v Idriji, preselili so sedaj z njegovim urednikom vred v Ljubljano, kjer ga hočejo odslej izdajati kot glasilo vsega slovenskega ljudstva. To bi neslo! Toda naskok, ki so ga uprizorili s prvo ljubljansko številko »Napreja«, je bil tako neznanstvo in neroden, da bi se zares čudili, ako se jim je pri tem skoku posrečilo vjeti le enega človeka z zdravim, čistim razumom. Že to, kako so list razdeljevali! Greš ponoči domov, kar se ti v polmeti približa senca ter ti pomoli pred nos neko stvar, rekši: »Saj nič ne »košta«! Vzameš, da le greš hitro naprej, in doma potem pogledaš malomarno, kaj si dobil v nočni tmíni. Bila je prva številka »Napreja«. Ko si komaj površno pregledal vsebino, zastudil se ti je nehote nedolžni papir, da si ga porinil daleč od sebe in si šel umiti si roke . . . Zares, toliko najostudnejših laži in najneumnejših trditev na majhnem prostoru zbranih, je mogoče najti edino le v zakotnih socialno-demokratskih lističih, kakor je »Naprej«. Tu se vabi vse slovensko ljudstvo v socialno-demokratski tabor v imenu napredka in izobrazbe, češ, zadnji čas je že, da se slovensko ljudstvo reši strašne teme »klerikalnega« časopisja. To časopisje da je »grozovito«, »nesramno«, da poneumnuje in zastruplja slovensko ljudstvo itd. itd. O ti zaslepljena socialno-demokratska pamet in nesramni jezik! Kdo pa je naše ljudstvo doslej izobraževal, kdo ga je tako visoko dvignil v omiki, da je moral celo odpadnik Aškerc priznati, da je slovenski narod v omiki tristo let naprej pred drugimi slovanskimi plemeni, ter ga v tem oziru prekašajo le Čehi!? Ali niso bili od nekdanj prvi izobraževalci našega ljudstva duhovniki? Ali ni domalega vse narodno-izobraževalno delo še danes v rokah duhovščine in drugih krščansko mislečih mož in mladeničev? Kdo je vzbudil pri

nas gospodarsko-zadrugiški duh, kdo izvel velikansko narodno-gospodarsko in politično organizacijo, ki se ji čudijo prijatelji in neprijatelji tudi zunaj domačih mej? Kdo je dvignil našo mladino iz brezbriznosti k navdušenju za izobrazbo duha in telesa ter jo spojil v telovadskih četah? Ali niso vsega tega storili »klerikalci«? Sedaj pa naj povedo socialni demokratje, kaj so oni storili za slovensko ljudstvo! Reve!

Potem prinaša »Naprej« ostuden sestavek o papežu, kjer je skorej vsaka beseda laž. Proslavlja »Združenje Italije«, ob kateri priliki so uropali papežu njegovo državo, in se norčuje iz papeža, ki je raje jetnik v Vatikanu, nego da bi bil hotel sprejeti skledo leče za uropano mu svetno vladarstvo in tako za vselej sramotno prodati svoje pravice. Ko bi bil papež sprejel od italijanske vlade ponudeni mu letnih 3 milijone 255 tisoč lir, postal bi bil le plačan višji uradnik italijanske vlade, ki bi z njim delala, kar bi hotela. Ali si moremo v takem stanju predstavljati Kristusovega namestnika na zemlji?! Ne, in stokrat ne! S tem, da se sv. oče ne gane iz Vatikana, neprestano pred celim svetom protestira proti krivici, ki se mu je zgodila. Je pa še drug vzrok, da papež ostane v Vatikanu. Še navaden duhovnik ni v »svobodni« Italiji varen pred pobalinskimi napadi, psovanjem in kamenjem. Letos so pri Albani barabe nevarno ranile dva škotska meniha. Sv. očeta pa dan za dnevom najnesramnejše zasmehujejo v podlem listu, ki zasluži res svoje ime »Asino«, to je osel. Italijanska vlada vse to opazuje, in dasi bi po postavi morala podle mažače zasledovati zavoljo razžaljenja veličanstva, se niti ne zgane.

Nato piše »Naprei« o tem, kako papež stanuje. Pravi, da je Vatikan celo mesto s krasnimi palačami, da torej papeževa ječa ni tako majhna in slaba. Lopov pa ne pove, da so štiri petine vatikanskih poslopij posvečene zgodovini in umetnosti, da se nahajajo tu svetovno znani muzeji in galerije slik ter velikanska knjižnica, kar je vse na razpolago učenjakom in prijateljem umetnosti celega sveta. Sv. oče ima za se le eno sobo, kjer dela, spalnico, obednico, kapelo in par večjih sob za sprejemanje vladarjev in drugih visokih gostov.

»Pri ubogem jetniku vatikanskem se redi« — tako laže »Naprej« nadalje, »se dobro redi 3455 ljudi!« In koliko ljudi stanuje v resnici v Vatikanu? Ravno 360. V tem številu je všteta tudi vojaška straža, vratarji, čuvaji umetnih zbirk in vsi služabniki. Iz tristo napraviti tri tisoč — to je pa zares precej debelo zlagano.

Kako se papež oblači? Tudi to skrbi čedne šuštarje pri »Napreju«. Kakor piše ta pušek, bi imel sv. oče cel harem šivilj in modistk, ki samo zanj šivajo in pletejo ter kinčajo vedno nove dragocene obleke s čipkami in demanti. To da stane na leto okrog 250.000 kron! Neverjetna predrznost. Obče je znano, da v Vatikanu niti papeževi sestri ne stanujeta, kamoli druge ženske in dekleta. Vratarii z družinami imajo posebno, docela oddeljeno poslopje. In stroški! Obče znano je, da se papež zelo priprosto oblači in živi dokaj skrom-

no. Tudi to »Napreju« ni prav, da ima sv. oče belo obleko. Čudno! Saj vendar tudi socialni demokrat nosi svojo zgodovinsko, oficijelno rdečo ovrtnico.

Jasno se vidi, kam pes pri tem tace moli. Socialnega demokrata boli, da si je katoliško ljudstvo naložilo prostovoljni davek v obliki Petroviji vinarjev. Seveda se mu sline cedijo po tem denarju. To bi bilo »flik« za kake izgubljene prikazni, ki hočejo »nobel« živeti in delati samo z jezikom. No, do tje je še daleč, da bi kak »Naprej« ali »Nazaj« krščanska ljudstva odvrnil od tega davka. Katoličani vemo, da sv. oče mora imeti za vodstvo cerkve, kakor vsak vladar, svojo apanažo, potrebna sredstva, ki jih pa ne rabi za šivilje in demante, polne sklede in kozarce, marveč za vladanje katoliške cerkve, za vzdrževanje misijonov itd.

Take budalosti se morejo poroditi le v od šampanjca razgreti buči debelega »delavca« Tončka in v satanski domišljiji najblatnejše propalice.

Političen pregled.

KONEC LETOŠNJEGA DRŽAVNO-ZBORSKEGA ZASEDANJA.

Dne 18. julija je zaključil predsednik dr. Weisskirchner zadnjo sejo poslanske zbornice pred počitnicami. Veliko slabega so nasprotniki splošne in enake volivne pravice napovedovali prvi ljudski zbornici. Nekateri so celo strašili, češ, avstrijska država bo padla v »temo črnega klerikalnega zmaja«. In vendar je to zasedanje storilo mnogo. Čudežev res niso delali poslanci in na kupe denarja niso natrosili v naročje posameznim stanovom. V jeseni so rešili novo pogodbo z Ogrsko. To ogromno delo je bilo deset let na dnevnem redu. Prejšnji parlament tega ni zmožal, temveč je omagal. Poslanci S. L. S. so zastavili vse moči, da res koristijo Slovincem. Izvojevali so belokranjsko železnico in slovenske gimnazije. Izprosil so več podpor in vložili mnogo interpelacij. Posamezni poslanci so imeli izvrstne govore, po katerih so zasloveli Slovenci kot dobri politiki. Ta državni zbor se je potegnil za naš kmečki stan, ki je steber naše države. Sprejet je bil izboljševalni zakon, ki bo kmetijstvu v veliko korist. Rešili so v tem zasedanju tudi državni proračun, katerega prejšnji parlament ni rešil. Veliko novega in težavnega dela čaka zbornico jeseni. Vlada ji predloži državni proračun za leto 1909, načrt zakona za starostno zavarovanje, zakon proti kužnim boleznim, trgovske in carinske pogodbe z balkanskimi državami, preosnovno žganjarine, hišnega davka in druge spremembe in zakone.

KAKO SODIJO LISTI O DELOVANJU DRŽAVNEGA ZBORA?

Nemški časopis »Vaterland« (Domovina) priznava, da sta vlada in državni zbor dosegla letos lepe uspehe. Vendar je dvomljivo, če bo ostalo pri tem položaju, kakoršen je bil v tem zasedanju. Jeseni bo

do težke predloge, in vlada bo morala med počitnicami skrbeti za to, da pojasni, kar je temnega.

»Neues Wiener Journal« (Novi dunajski list) pravi, da bi moral dolgo brskati v zgodovini, da bi našel toliko dela, kot ga je naredilo to zasedanje.

»Reichspošta« meni, da se je državna zbornica razvila. V parlamentu se kaže vedno bolj zdrava ljudska sodba.

Splošno zelo hvalijo ogromno delo, ki ga je izvedla državna zbornica, v kateri so poslanci izvoljeni po splošni in enaki volivni pravici. Vseh grehov pa tudi ta ljudski parlament ne more izbrisati in novih zakonov in preosnov ne more izvesti kar čez noč.

GOSPOSKA ZBORNICA PROTI LJUDSTVU.

V torek, dne 21. julija, je imela gospoška zbornica zadnjo sejo, ki je bila zelo zanimiva. Postavila se je v protislovje z ljudskimi zahtevami. Odklonila je predlogo o znižanju sladkornega davka. Mednarodno pogodbo glede na nezgodno zavarovanje odkažejo posebni komisiji. Odobrili pa so postavo o poddržavljenju severne železnice in državnih uslužbencih.

NOTRANJE POLITIČNE RAZMERE.

Na Češkem imenujejo te dni nemške okrajne sodnike, deželne in višje deželno-sodne svetnike. Z imenovanji so Nemci zadovoljni. Jezi jih le to, ker manjka nemških sodnikov. Na Ogrskem se razširjajo poročila, da odstopi Wekerle. Radi demonstracij proti banu Rauchu v Kninu so obsodili že dvajset oseb.

ČEŠKI DEŽELNI ZBOR

bo sklican 10. septembra. Zboroval bo najbrže do 23. septembra. Nemci so zelo razburjeni, priredili so zopet nove shode, na katerih posebno ostro govore o Čehih. Da bi se ložje borili proti češki politiki, nameravajo ustanoviti skupno nemško stran-ko v češkem deželnem zboru.

RUSKA POLITIKA.

Te dni se je raznesla po Evropi vest, da je umrl ruski admiral Roždestvenskij. Vendar to ni bila resnica. To napačno poročilo je priklicalo neprijetne spomine na Čušimo, kjer so bili Rusi pod imenovanim admiralom tepeni, in drugič so se spomnili ruski in drugi narodi raznih sprememb, ki so se izvršile v ruskem carstvu. Čušima pomenja višek rusko-japonske vojske, pomenja pa tudi razpad stare vlade. Pri Čušimi ni samo podlegel Roždestvenskij, temveč tudi stari vladni način. Roždestvenskij ni bil Tegethoff, to je res, vendar če bi tudi bil, bi ne mogel zmagati, ker je bilo vse tako zanemarjeno. S slabimi ladjami in vojaki je bil že naprej vsak ruski častnik obsojen v pogubo. Toda Čušima ni bila konec, temveč začetek ruskih nesreč in padcev. Začela se je v državi prava revolucija, kakršnih je videl svet dosedaj še malo. Vstaja je ponehala. Notranje življenje se izboljšuje in Rusija dobiva zopet

ugled pri drugih državah. Izvrstnega državnika in carja se je pokazal Nikolaj. Dvakrat je razpustil duno in tretjič razpisal volitve. Vpliv Rusije je sedaj zopet utrjen, ker je v zvezi z Anglijo. Tedaj ko so Japonci zmagali Ruse na morju pri Čušimi, ni pač skoro nikdo mislil, da bo Rusija tako hitro okrevala in da bo čez tri leta v takem položaju, kot je sedaj.

KRUTI NASTOP GENERALA KAZNAKOVA.

Grozna poročila prihajajo iz Sosnovic in okolice, ki so v zvezi z nameranim napadom na ruskega carja. Zaprli se že več sto oseb. Ker ni v Sosnovicah prostora, pošiljajo jetnike v Lodz, Varšavo in druga mesta. Mnogo oseb so orožniki mučili do smrti. Zapiranje je ukazal gubernator Kaznakov, ki je razpustil z ozirom na vojno stanje vsa delavska in druga društva. Poslal je tudi k več rudnikom posebne vlake, v katere so naložili vse rudarje ter jih odpeljali v zapore. Potrdil je vse smrtne obsodbe. Sodne razprave z dvema ali štirimi smrtnimi obsodbami se ponavljajo zadnje tedne malone skoro vsak dan.

RAZDOR V SRBSKI VLADI KONČAN.

Pogodili so se staroradikalci in mladoradikalci in so imenovani za nove ministre: Velimirovič (predsednik in sodne zadeve), Nikolič (nauk), Stefanovič (armada), Popovič (trgovina in finance) in še dva za notranje in zunanje zadeve. Sedaj bodo rešili proračun za leto 1908.

SVOBODNA ŠOLA.

Na Francoskem je izbruhnil boj državne (brezverske) šole proti svobodnim, to je šolam, ki jih katoličani vzdržujejo sami na lastne stroške. Francija ima sedaj 66 tisoč in 444 državnih šol. Med temi pa je nad 12 tisoč takih, ki imajo 13 ali 14 učencev, torej še toliko ne, kolikor jih zahteva zakon, da se osnuje šola. Postava zahteva 20 učencev. Vzrok je dvojen: Otrok je na Francoskem ponekod sploh že zelo malo in drugič jih liberalci s silo tirajo v državne ljudske šole. Za eno šolsko zgradbo izdata vlada in občina do 30 tisoč kron. Take šole, na katerih se ne uči mladina krščanskega nauka, imajo silno malo uspehov. Zato pa narod tudi zelo propada.

NOVE UPORI IN UBOJI V MAKEDONIJI. — USTAVA.

V Monastiru je neki častnik nevarno ranil divizijskega poveljnika Osmana Hidajet pašo, ko je čital v vojašnici pomirjevalno povelje. Splošna sodba je, da so upori v turški armadi hujši, kot to poročajo turške uradne brzojavke. Iz Smirne so došli rezervisti, ki naj bi odkorakali v Monastir, da pomire uporne monastirske vojake. V sultanovi palači v Jildizu so zaprli več častnikov, ki so hoteli odstavitii sultana. Mladoturki groze, da se polaste poleg Rezne, kjer vlada major Njasi, tudi Ohride, Monastirja, Prilepa in Kniševa. Iz Carigrada poročajo, da odpošljejo iz Anatolije v Makedonijo 36 bataljonov, ki naj zaduše upor v Monastiru, kjer se je

uprlo 7000 vojakov. Pretijo, da umore vse generale, če ne izpuste 38 mladoturških častnikov. Sultan je ukazal, da morajo obsojiti ali kratko ustreliti vse, ki se upirajo njegovi oblasti. — Uporni mladoturški major Njasi je z več tisoči vojakov prikorakal iz Rezne v Monastir, vjel maršala Osman pašo, ter ga odvedel s seboj. Vstaši pa niso osvojili samo Monastirja, temveč tudi Solun in proglasili ustavo. Veliki vezir Said-paša je naznanil vsem krajevnim oblastem z okrožnicami, da se skliče parlament. Sultan je 24. julija dovolil ustavo, kakor je bila proglašena že leta 1876. Ljudstvo je mirno in veselo in radostno vzklikalo: Živela ustava! Živela svoboda! Če bo sultan z ustavo pomiril mladoturke, je vprašanje, ki ga reši bližnja bodočnost.

TURČIJA USTAVNA DRŽAVA.

Veliki vezir je naznanil Turkom, da je sklenil sultan obnoviti ustavo iz leta 1876. Ta vest se je brzo razširila po Carigradu. Tudi turški sultan se je udal samo grožnjam ljudstva. Nemiri v Makedoniji, upori celo med vojaki so povzročili, da je sultan odnehal in proglasil zaželjeno ustavo.

* * *

Novi veliki vezir Kičik Sajd paša je star 73 let in je zelo prebrisan turški državnik. Ljubi spremembe in preosnove v državni politiki. Ne soglašja pa niti z mladoturki niti z velikimi državami. Ne strinja se z mladoturki, ki pravijo, da je mogoča trajna ustava na Turškem. Rodoljub je velik. To rodoljubje ga loči od drugih držav, ker zaničuje vmešavanje drugih držav v turške razmere. Sajd ima sedaj veliko težkega dela. Zakaj je dal sultan ustavo? Morda zato, da pomiri duhove! Že leta 1876 so proglasili ustavo, da pomire inozemske države. V tem času so otvorili tudi parlament, ki je pa le malo časa deloval. Dne 19. februarja so ga že razpustili. Čez trideset let so ga torej zopet uvedli. Bil je že skrajni čas, da dobi ljudstvo več svobode.

VOLITVE V AMERIKI.

Splošno prorokujejo časopisi, da bodo letos hudi volivni boji v ameriških državah. Oba kandidata, Taft in Bryan, bodeta še ta mesec potovala po posameznih državah. Listi republikancev so pisali, da zmagata Taft, vendar sedaj pišejo že bolj dvomljivo, ker je Bryan boljši govornik in agitator. Velike zveze raznih podjetnikov so sedaj, in sicer prvič, odklonile vso denarno podporo pri volitvah.

Izobrazbi.

Včasih se sliši, da je mnogo stvari v Prešernu težko umeti. Slišal sem celo reči, da Prešerna razume popolnoma samo Gorenjec. To seveda ni res; največji raziskovalci in tolmači Prešerna niso bili in niso Gorenjci. Naj se pa dotaknem tu-

kaj vprašanja, kdaj sploh razumem kako pesem. Mislim, da takrat, ko rečem prečitavši jo: Tako je, kadar čutim, da sem nosil to, kar je pesnik izrazil, že dolgo v sebi, a nisem našel za to izraza, ali vsaj tako lepega ne. »Do našega srca ima moč le tista pesem, katera nam ne prinaša novih, neznanih čutov, katera nam le vzbuja tiste, ki nam spé v prsih; pesnik nam le pomaga izgovarjati, kar čutimo sami.« (Stritar, uvod st. 32.) Zato n. pr. otrok Prešerna ne more razumeti in je nespametno, mu ga dajati. Marsikakega pesnika ne razume popolnoma niti dorasli, in naj si je sicer tudi izobražen, ker se ne more uživati v ono razpoloženje, v katerem je bil pesnik, ko je zložil dotično pesem. Pisec teh vrstic je prečital Prešerna že dostikrat, in poslušal učene razlagalce, a najde še vedno kako lepoto na kaki pesmi, katere do sedaj še ni opazil, in si nikakor ne upa trditi, da razume vse popolnoma. Izmed pisateljev, ki so pisali v zadnjem času o Prešernu, se je izrazil eden: »Do svojega 30. leta jaz sploh o Prešernu nisem pisal ničesar, ker za umevanje Prešerna v celoti treba gotove starosti.«

Toda vrnimo se nazaj k našemu pravemu predmetu v tem odstavku: K Prešernovim pesmim. Pesnik ne opeva samo ljubezni; na več mestih dá izraza svojemu domoljubju in svoji nesreči, zlasti v sonetih. V Pintarjevi izdaji je zbranih šest sonetov pod naslovom: »Sonetje nesreče«. Gane nas posebno peti:

»Življenje ječa, čas v nji rabelj hudi, skrb vsak dan mu pomlájena nevesta, trpljenje in obup mu hlapca zvesta, in kës čuváj, ki se nikdár ne vtrudi.

Predraga smrt, predolgo se ne mudi: ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta, ki pelje nas iz bolečine mesta tje, kjër trohljivost vse verige zgrudi.«

V pesmi »Slovo od mladosti« pravi:

»Sem videl, da svoj čoln po sapi sreče, komúr sovražna je, zastonj obrača, kak veter nje nasproti temu vleče, kogár v zibelu vid'la je berača.«

Nazadnje se uda v svojo usodo:

»Čez tēbe vč ne bo, sovražna sreča, iz mójih ust prišlâ beseda žala; navadil sem se, naj Bogú bo hvala, trpljēnja tvojega, življēnja ječa.«

Taki verzi vplivajo na nas skoro moreče in sočutje s pesnikom nas obide, zlasti pri misli: Ali je bil Prešeren vse življenje takih črnih misli? Ne! Takoj na »Sonete nesreče« sledi »Krst pri Savici«, kjer razvija Prešeren vse drugačne nazore kot dosedaj. Kot bi na nas posijalo solnce upanja, zadovoljnosti in ljubezni, tako se nam zdi, ko čitamo po »Sonetih nesreče« v »Krstu pri Savici«:

»Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni, da ljubi vse ljudi, svoje otrōke, da zēmlja, kjēr vijó viharji jezni, je skušnje kráj, da so naš dom visōke nebesa, da trpljēnje in bolezní z veseljem vrēd so dar njegove roke«...

»Krst pri Savici« zasluži, da seznanimo ž njim tudi one, ki ga še niso čitali. V drugi polovici osmega stoletja so se vršili na Gorenjskem hudi boji med krščanskimi in poganskimi Slovenci. Na blejskem otoku je stal takrat tempelj Žive, boginje ljubezni; svečenik notri je Staroslav z lepo hčerjo Bogomilo, katera je zaročena z junaskim Črtomirom. Črtomir mora iti v boj proti kristjanom; ko so pogani že povsodi premagani, beži on s tovariši v Bohinj, v trdnjavo Ajdovski gradec. Šest mesecev se brani, dokler ga lakota ne prisili, da poskusi s tovariši v viharni noči predreti vrste oblegovalcev in se rešiti. A vsi obleganci so plačali ta poskus s smrtjo na bojišču razven Črtomira, ki je srečno prišel v varnost. Ob Bohinjskem jezeru najde ribiča, katerega pošlje po Bogomilo. Pričakoval ju bode drugo jutro pri Slapu Savice. Bogomila pride — s krščanskim duhovnikom. Bila je postala med bojem kristjana in izpreobrne h krščanstvu še Črtomira. Vedno devištvo je bila zaobljubila, če bo Črtomir rešen v boju in se pokristijani. »Je vslíšana bila molitev moja, — ne smem postati jaz nevesta tvoja«, pravi Črtomiru. Ta se da krstiti pri Savici in

»postane mašnik, v prsih umrjējo nekdanji upi, med svōje rojake Slovence gre, in dalje čez njih mējo, do smrti tam preganja zmot oblake. — Domu je Bogomila šla k očetu, nič vč se nista videla na svetu.«

»Krst pri Savici« je izdal Prešeren l. 1836, torej eno leto po smrti svojega prijatelja Čopa, kateremu je to pesem, ta prekrasni slavospev krščanstvu, posvetil v posebnem sonetu, kjer pravi o ti pesmi:

»Ločitvi od njega (Čopa) mi je hladilo, bilâ je lek ljubezni stari rani. Minljivost sladkih zvez na svet' oznani: kak kratko je veselih dni svetilo, da srečen je le ta, kdor z Bogomilo up sreče onkraj groba v prsih hrani.«

Kaj podobnega od Prešerna še nismo slišali; take pesmi nam je pel za Prešernom — »goriški slavec« Simon Gregorčič, katerega si je slovensko ljudstvo izvolilo že davno za svojega ljubljena — izmed vseh slovenskih pesnikov in ga bode cenilo in spoznalo še bolj, ko izidejo njegove najboljše pesmi v 80.000 izvodih med Slovence potom »Družbe sv. Mohorja«. (Konec prihodnjič.)

Listek.

Zadnji dnevi Jeruzalema. (LUCIJ FLAV).

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J.

I. DEL. Prva knjiga.

DVANAJSTO POGlavJE.

Noč v Betaniji.

Ko je sel Eliud zapustil Betanijo, je bil že prav zadnji čas, pripraviti velikonočno jagnje. Kristjani, ki so se izpreobrnil izmed

Judov, so tudi v tej točki še izpolnjevali judovsko postavo, dokler je stal Jeruzalemski tempelj. Saloma je torej v vsej naglici pripravila, kar je bilo treba za večerjo: vino, grenka zelišča, nekvašene kruhe, ki so bili pečeni že zjutraj, prikuho in jagnje, ki je bilo po vseh postavnih določbah zaklano in spečeno. Ker ni bilo doma družinskega očeta, je vrtnar Sila pričel moliti svečanostne molitve. Pri tem je spomnil tudi na to, da je pravo veliko-nočno Jagnje že zaklano bilo za grehe sveta, in da to veliko-nočno jagnje, ki ga uživajo kristjani o veliki noči, spominja na rešitev človeštva sužnjosti greha, ne pa samo na rešitev Izraelcev izpod egiptovskega jarma.

Tamara je slišala te besede z velikim začudenjem. Iznova je stopilo pred njeno dušo vprašanje, ni li Jezus iz Nazareta, ki je tako junaško umrl na lesu križa, v resnici od prerokov objubljeni Mesija.

In ni ji dala miru ta misel, ko je pozneje čula pri bolnem očetu. Sklenila je namreč to noč preživeti pri njem. Saloma pa je šla v svojo spalnico, ko se je prepričala, da so zaklenjene vse duri. Oče je ležal nemirno na svojem ležišču. Zdelo se je, da ga rana boli bolj, kakor po navadi, najbrže zato, ker je sklepal iz Tamarinega vedenja, da se je pripetilo nekaj posebnega, in je bil vznemirjen. Z velikim naporom je skušal govoriti, a nobena jasna beseda mu ni hotela iz ust. Tamara ga je prosila, naj miruje, da se rana ne razboli prehudo. Bolnik pa je zahteval pisalno ploščico in je začrtal nanjo: »Ti si nemirna. Povej, zakaj?«

Zaman je Tamara skušala pomiriti očeta, češ, da je njeno trdno prepričanje, da se Benjamin kmalu vrne iz suženjstva. Nato je pravila, da roparji niso zahtevali nobene določene svote, ampak so vprašali samo po ponudbi, kar bo vso zadevo nekoliko zakasnelo. Takoj pa ji je prišla misel, da bo oče vprašal po ponudeni svoti, in tega bi mu ne mogla razjasniti, ako bi mu ne pravila tudi o hudobiji svojega ženina. Da bi se torej ognila takemu vprašanju, je pripomnila neposredno: »Oče, naši gostitelji, ki so nas vzprejeli tako prijazno, smatrajo Jezusa Nazareškega za svojega Odrešenika.«

Toda precej je obžalovala Tamara svoje besede; kajti z vso silo se je sklonil oče pokonci in v očeh mu je zagorel plamen jeze. Z največjim naporom je siknil iz ust besedo »tesarjev sin!«; nato mu je pritekla kri iz grla. A on ni pazil na svoje bolečine. Z mrzlično naglico je začel pisati na voščeno ploščico.

»Oče, oče!« prične klicati v tem trenotku Tamara. »Ti se boš umoril! Oh, oh, ne vznemirjaj se tako zelo in brez vzroka! Obljubljam ti, da se ne bom oprijela njihove vere, dokler je ti, moj oče, ne boš potrdil. Saj vem, da mora priti Mesija kot kralj, ki se mu bodo priklanjali vsi narodi zemlje. On bo na vekomaj vodil žezlo svojega očeta Davida, in bo visoko povzdignil izraelski narod. Zdaj pa je že preteklo trideset let po sramotni smrti tega Nazarenca, in nikjer ni videti slave, ki jo prerokujejo preroki. Ne boj se, oče, tvoja

Tamara se ne bo tako lahko odpovedala veri očetov.«

Po teh besedah je zadovoljen smeljalaj splaval okrog rabijeveh ustnic. Poljubil je svojo hčer na čelo in se je zopet vlekel med blazine. A preteklo je še dokaj časa, predno se je pomiril popolnoma. Zapisal je na voščeno ploščico, zakaj njihov gostitelj še ni poklical Ecehije in Anana. On mu ne zaupa, temu žalostnemu Nazarencu, ki mu je že žalibog izročil v varstvo obe mošnji z velikim delom svojega premoženja. Hoče, da ga spravijo kakor hitro mogoče iz te hiše. Zato zapove Tamari, naj beži odtod v Jeruzalem in naj poišče ondi pomoči. — Tamara mu je obljubila storiti to, kakor hitro ji bo to dovolila postava sobotnega miru, a obenem mu je zagotavljala, da njihovi gostitelji kljub svojemu praznoverju niso hudobni. Tako se je rabi počasi pomiril in je zaspal še pred polnočjo. Tudi hčerko je premagal spanec poleg očetove postelje.

Naenkrat se začuje glasno trkanje in klicanje. Tamara se vzbudi in zagleda med vrati z lučjo v roki Salomo, vso blede od strahu. Seveda se je vzbudil tudi oče. Tamara hiti k Salomi, rekoč očetu: »Precej ti bom poročala o vsem, kar se je zgodilo; le ne razburjaj se preveč!« Nato stopita s Salomo v vežo.

»Cela tolpa je obkolila našo hišo in zahteva z vso silo, da jih pustimo notri. Zdi se, da so tempeljski vojaki,« pripoveduje Saloma trepetajoča od strahu. »Le poslušaj jih, kako kriče in kako skušajo razbiti vrata. Za božjo voljo, kaj bo s teboj, moje dete? Ko bi le moj mož bil tukaj!«

In Sara, ki je vsa objokana pritekla v vežo, zavpije: »Nas vse bodo pobili in pomorili! Ali ni nobenih skrivnih vrat, nobenega pripomočka k begu?«

»Kdo je poveljnik te tolpe in kaj zahteva?« vpraša Tamara pobledele. »Odpri okno, da bom govorila z ljudmi.«

»Kaj ti pride na misel, moja golobica?« vikne stara dojljka. »Saj vemo, tvoj lep ženin je prišel in te hoče odpeljati s silo na dom. Izgubljena si, če te zagleda tu notri. Bežati moraš, in če ni mogoče bežati, te bomo skrile v pripraven kot. Hitro, ljuha žena! Gotovo imaš kak prostorček, kjer bo to ubogo jagnjiče na varnem pred zgrabljivim volkom.«

Tamara je morala priznati, da je Sara dobro svetovala. Kaj bi se takorekoč vrgla v roke temu grozovitežu Eleazarju, če pa se je rešiti mogoče. Ko je torej Saloma pritrdila: »Sara ima prav!«, je bila Tamara precej pri volji, da se zapre v kuhinjsko omaro, pred katero sta obe ženi še nanosili nekaj drv in dračja.

Nato je šla Saloma k hišnim durim in je zapovedala Sili, naj jih odpre, sama pa je s Saro zbežala v sobo.

Sila je skozi malo okence pri vratih povprašal, kaj hoče tolpa, in ko je zvedel, da zahtevajo precej vstop v imenu poveljnika tempeljske straže, je odprl duri, mrmrajoč nad takim kršenjem zapovedanega sobotnega miru.

Kakih dvanajst mož je pridrvilo v vežo s svetilkami, in med njimi je stala v

veliko vrtnarjevo začudenje zakrita ženska.

»Zdaj smo torej v gnezdu Nazarencev, ki zadržujejo pri sebi nevesto in doto mojemu gospodu,« zakliče poveljnik tolpe. »Ker tempeljska služba zadržuje mojega gospoda v mestu, zato je poslal svojo ženo, da mu pripelje nevestico. Jaz in moji tovariši pa bomo skrbeli za doto, in svetujem ti, da mi jo precej izročiš, sicer bom dal zajeti vse to gnezdo in ga bom izročil našim starejšinam, ki vas bodo dali kamenjati, kakor gotovo mi je ime Giezi, ki sem jih kamenjal že na tucate.«

Rabi je razumel v bližnji sobi vsako besedo Giezijevo. Kaj to pomeni? Ali so ti Nazarenci v resnici poskušali njegovo hčer in njegovo doto pridržati pri sebi? Kar se tiče dote, bi že verjel, odkar je zvedel o veri svojih gostiteljev. In kar se tiče hčerke, ali je niso skušali spreobrniti k svoji veri? Tamara mu sicer ni tega povedala naravnost, a spoznal je to iz njenih besedi in iz njenega vedenja. Zahvalil se je po tem razmišljanju rabi v svojem srcu Eleazarju, ki je poslal oddelek tempeljske straže, da reši njega in njegovo hčer iz roparskega gnezda Nazarencev. Hotel je vstati z ležišča in iti v vežo, toda od slabosti je pal nazaj na blazine.

Zdaj je zaslišal rabi ženski glas, tako tih, da ni mogel razumeti posameznih besedi. »Tukaj stoji!« zakliče nato Giezi. »In pri bradi mojega očeta! mlada in lepa ni. Ni treba, da bi bila preveč ljubosumna, Rahela! Toda, kdo bi gledal na gladki obraz, da je le možnja težka — in častita starost ima tudi svoje dobrrote. Kmalu pride smrt in potem si rešen. Pri poroki ti svetujem, da potegneš skrbno pajčolan pred lepoto svojega obličja.« Po teh besedah je začul ranjenec glasen smeh v veži.

Kaj to pomeni? Rabi Sadok ni slutil, da smatra poveljnik tolpe staro Saro za njegovo hčer. Toda Tamara je vse dobro razumela iz svojega skrivališča in ie težko pričakovala, kaj bo odgovorila dojljka. »Zvesta duša!« je rekla Tamara pri sebi. »V resnici se hoče žrtvovati zame,« in je premišljala, ni li dolžna rešiti dojljo iz tega položaja. Toda kaj se ji more zgoditi tako hudega? Eleazar jo bo gotovo izpustil, ko bo enkrat spoznal zmoto svojih ljudi, in bo stresel svojo jezo nad poveljnikom. Če bi pa dobili njo v roke, bi se ji godilo tako, da je strah pomisliti to.

Nato je zaslišala poveljnika tolpe, ko je zapovedal natovoriti rabijeve kamele z blagom, ki so ga našli in ga je vrtnar Sila označil kot ranjenčevo imetje. »Sicer ne hraniš nič družega? nobenega zlata? nobenih dragocenosti? Zavil ti bom vrat, če le najdem en šekel, ki ga mi prikriješ,« je slišal nato Sadok iz veže. — »Nič, kolikor je meni znano,« odvrne Saloma. — »Lažnjivka!« si je mislil rabi. »Prevariti nas hoče za oni dve mošnji, ki sem jih izročil v shrambo njenemu možu. Pa zakaj ne pride ta sel Eleazarjev, ki ima nalogo rešiti nas iz pesti Nazarencev, sem k meni, da bi me vprašal po zakladih, ki sem jih prinesel s seboj?« Pač, zdaj so vprašali po njem! In slišal je odgovoriti:

»Rabi je tako bolan, da ga ne sme nihče vznemirjati, kaj šele, da bi ga ponoči odpeljali v Jeruzalem.« Nato je odvrnil poveljnik tolpe: »Glede rabija nimam nočnega povelja. Nevesto in njeno doto moram pripeljati, tako je zapovedal gospod, in ker že imamo oboje, odidimo, da pridemo še pred dnevom domov. Prinesite par vrčev vina, da se moji ljudje nekoliko pokrepčajo. Medtem si bom še nekoliko natančneje ogledal to gnezdo. Plamenice sem!«

»Kajpak, ti prismoda!« si je mislila Tamara. »Povrhu upaš dobiti še nekaj zlatih jajc za svojo lastno kuhinjo.«

»Zdaj bo vendar prišel k meni, in obvestil ga bom o obeh možnjah, ki sem jih izročil temu Nazarencu,« si je mislil rabi in se je skušal zravhati pokonci. »Toda pravega tepca je semkaj poslal Eleazar, ker misli, da me mora pustiti tu pri Nazarencih.«

Tedaj pa je zaslišal Sadok klic: »Giezi, jezdec prihajajo!«

Pričelo se je nemirno tekanje semintje. »Roparji!« — »Spravite blago v hišo!« — »Zaklenite duri!« — »O, ve mevže! Kaj! Ne marate se braniti?« Vse je vpilo in begalo. Naenkrat zazvene zunaj udarci kopit, krik in žvenket orožja.

»Udajte se, mi smo močnejši!« zakriči zveneč glas. »Sicer, pri Hagari, materi našega rodu, vas pošljemo smrti v žrelo!«

»Udali so se! Duri se odpirajo!« zaječi rabi Sadok. V resnici so strahopetni Giezijski tovariši brez boja odprli roparjem duri, čeprav se je poveljnik jezil in jim žugal.

Smejoč se je šajk Mardoh pridrl z dvanajst tovariši v vežo in je zaklical: »Hvala vam, dobri ljudje, da ste natovorili kamele in nam prihranili trud in čas. Zdaj moramo poiskati še obe možnji, potem pa le odidite mirno v Jeruzalem in sporočite hrabremu Eleazarju, da je šajk Mardoh v teh nevarnih časih — in dokler ne bo žen Giora osvobojen — sam shranil doto. A kar se tiče neveste — kaj, to je ona? taka je? — pri vseh rožah jerihovskih, te mu ne zavidam! Samo zdi se mi, da sem jo že nekje videl —«. Spoznal je šajk staro Saro; a precej je tudi razumel ves položaj, in zaigral mu je smeh okrog ustnic. »Dobro, dobro,« je rekel, »le peljite nevesto mojemu prijatelju; a meni izročite obe možnji, potem pa odidite v miru!«

O obeh možnjah ni vedel ničesar niti Giezi niti Saloma. Zaman je žugal šajk s trpinčenjem in smrtjo. Giezijski in njegove tovariše so preiskali, a niso našli ničesar pri njih. Da se Saloma ne laže, ji je bral Arabec v njenih poštenih očeh. Rabi ima torej svoj zaklad še pri sebi, tako je sklepal Mardoh, in je zahteval, da ga peljejo k njemu. Zdaj se je Sadok skoraj veselil, da je izročil obe možnji svojemu gostitelju; kajti lažje bi jih dobil vrnjene od Evzebija, kakor pa od roparjev. Zapisal je torej na tablico, da sta obe možnji v varstvu Evzebijevem.

»To je tvoj mož?« vpraša šajk Salomo. Ko ona pritrdi, dé: »No, dobro, torej imam vendar še upanje do obeh moženj. Ti pojdeš z menoj v naše taborišče, ti pa

— obrnil se je na vrtnarja Silo — sporoči svojemu gospodu —: če mi obeh moženj, tako kakor jih je dobil od rabija, ne pošlje v taborišče pod samotnim hrastom, do zadnjega luninega krajca, bom dal mučiti in umoriti njegovo ženo. Zdaj pa hajdi odtod!«

Kakor vihar, ki zabučil čez puščavo, tako je prišel šajk s svojimi jezdec, in je zopet ubežal s plenom kakor veter. — Giezi in njegovi tovariši so se komaj zavedali, kaj se je zgodilo, ravno tako ranjeni rabi na svojem ležišču in Tamara v svojem skrivališču.

»Lepa reč to!« je zamrmral konečno poveljnik tempeljskih vojakov. — »Dota je šla rakom žvižgat, nevesta pa ni vredna, da bi jo posadil na kamelo. Dobro, vzeli bomo s seboj, kar so nam pustili roparji, ti pa, žena Rahela, boš pričala pri svojem možu, da smo se obnašali hrabro. Kajpak, sovražnikov je bilo desetkrat toliko, kakor nas, zato ni bilo mogoče opraviti ničesar. — Rad bi zdaj še nekoliko preiskal po hiši; toda pametnejše bo, če pridemo še pred jutrom domov.«

Giezi se je torej pripravil na odhod. Zaman je ranjenec prosil z znamenji, da bi ga vzeli s seboj. »Nočni zrak bi ti mogel škodovati, dobri prijatelj. Razven tega imamo samo eno nosilnico, kjer bo komaj prostora za obe ženski. Čez soboto mirno ostani tukaj; potem te bo že Eleazar dal pripeljati k sebi, če se mu bo zdelo truda vredno.« Tako je Giezi tolažil ranjenca in je zapustil s svojimi tovariši hišo.

Tamara je prisluškavala šumu odhajajočih in je hotela ravnokar zapustiti skrivališče, da bi hitela k očetu, ki je po teh dogodkih gotovo potreboval njeno pomoč. Toda naenkrat se začuje vnovič rožljanje orožja pred dvoriščem. Roparji so namreč srečali močno četo rimskih vojakov, ki so jih precej napadli. Zaman je poskušal šajk s svojim plenom prodreti sovražne vrste. Obrnil se je torej nazaj in se je hotel rešiti z begom okrog vasi. Pri tem pohodu pa je zadel na četo tempeljskih vojakov. Ko je namreč Giezi zapazil, da so Rimljani napadli roparje, se je tudi on ojunčil, misleč, da je zdaj prišla nad šajka ura maščevanja. Zapovedal je svojim tovarišem nastaviti sulice nasproti roparjem in jih napasti. Tako so bili roparji prijeti od obeh strani in so bežali na desno in levo, čeprav jih je bodril njih poveljnik k hrabrosti na vse mogoče načine. Da bi nazadnje šajk sam ne pal v roke Rimljanom, je tudi on zbežal in prepuštil otovornice živali Rimljanom. S Salomo pred seboj v sedlu je bežal naravnost čez polje, nekaj časa zasledovan od par jezdec. Toda urnemu arabskemu konju niso mogli dolgo slediti Rimljani.

»To je bila pomoč v stiski!« zakliče Giezi rimskemu stotniku. »Za las je manjkalo, da niso ti tolovaji odnesli mojemu gospodu, poveljniku tempeljske straže, doto njegove neveste.«

»In zdaj misliš ti, da bomo mi tako dobrohotni, in ti bomo vrnili kamele, z dragocenim blagom otovornice? Ne bilo bi slabo! Ugajaš mi, dečko!« se je zasmel Rimljan. — »Sporoči svojemu gospodu, poveljniku tempeljske tolpe, lep pozdrav

od stotnika Matilija, in mu reci, naj se obrne na Gesija Flora, oskrbnika Judeje, ako hoče morebiti od njega kupiti kak kos tega dragocenega blaga. Kajti po naročilu železnega oskrbnika sem prišel, da spravim na varno to blago, ki ga je včeraj eden izmed mojih tovarišev iztrgal roparjem iz rok. Moj tovariš, ki je blago tukaj pustil, še namreč ne pozna dobro šeg in navad v tej deželi. In tudi neko lepo judovsko dekle, ki je bila rešena iz roparskih rok, hoče oskrbnik vzprejeti v svoje osebno varstvo. Gotovo jo imate tukaj v nosilnici? Gotovo je bilo previdno s tvoje strani, da si vzel nosilnico s seboj, in če bil tako dober, da bi mi posodil tudi potrebne nosače, potem te bom imel za najboljšega Juda, kar sem jih še kdaj videl na zemlji.«

Kaj naj počne Giezi? Prišlo mu je na misel, da bi se še najbolje opravičil pri svojem gospodu, če mu pove, da so mu Rimljani iztrgali nevesto in njeno doto. Kdo bi se drznil dvigniti svojo roko proti gospodarjem dežele? Udal se je torej, in vrnila se je njegova četa skupaj z Rimljani v Jeruzalem.

Boj se je vršil čisto v bližini hiše. Zato sta Sadok in Tamara čula vsak klic bojevnikov in vrak udarec orožja. Kljub temu ni več vztrpela Tamara v svojem skrivališču; morala je očetu na pomoč. In res, našla ga je v strašnem položaju. Nanovo mu je začela zaradi prevelikega razburjenja teči kri iz rane, pa ne samo nazunaj, ampak tudi v sapnik, da bi se ubogi mož skoraj zadušil. S težavo je Tamara vzdihujočega in kašljajočega ranjenca obrnila tako, da mu je odtekala kri na zunaj in je prišel zopet do sape. Toda zaradi prevelike izgube krvi je ranjenec oslabil tako, da je pal v omotico in se je bilo bati, da zdajzad umrje v rokah svoje hčere.

V velikem strahu je klicala Tamara na pomoč in je zapazila šele sedaj, da je ostala čisto sama z ranjencem v hiši. Vrtnar Sila in vsi drugi so med bojem, ki se je vršil na sprednji strani hiše, zbežali skozi vrata na vrtu in so se poskrili po grmičevju v podnožju Oljske gore. Tamara si je v silnem obupu vila roke in se je jokajoča vrgla poleg ležišča svojega očeta na tla. »On umira! on umira!« je vzdihovala. »O ti Bog naših očetov, hiti njemu in meni na pomoč!« Tedaj pa ji je prišla nenadna misel v glavo; obotavljala se je nekoliko; nato pa je k svoji molitvi, kakor bi jo k temu silila višja moč, pristavila besede: »Jezus Nazarenski, če si ti v resnici vstali Odrašenik in imaš moč pomagati nam, ubogim otrokom svojega ljudstva, obrni svoje oko na mojo stisko in mi pomagaj!«

Zdela se je, da njena molitev ni uslišana. Oče je ležal, kakor mrtvec. Dihanje je prenehalo. Tamara je poslušala in poslušala, a ni mogla zapaziti nobenega znamenja življenja. »Mrtev, mrtev!« je vzdihala. In tudi njo je premagala prevelika bolečina in utrujenost. Ko so prvi blede žarki jutra prisvetili skozi okno, je tudi ona padla v omotico poleg svojega očeta.

(Dalje prihodnjič.)

Razgled po domovini.

— **Zlato mašo** bo obhajal dne 5. avgusta 1908 pri Mariji Pomagaj na Brezjah v. l. gospod Tomaž Kajdiž, kanonik stolne cerkve ljubljanske, bivši dekan moravški in župnik vodiški. Cerkevni govor bo imel gen. vikar gospod Flis. Najiskrenejše čestitke!

Slovenski novomašnik v Ameriki. Naš rojak, č. g. Ivan Zaplotnik, rojen na Lužah pri Senčurju, je imel novo sveto mašo pri sveti Elizabeti v Minneapolisu Minn. dne 21. junija 1908. Čestitamo!

Duhovniške izpremembe v ljubljanski škofiji. Č. g. Vojteh Hybašek, mestni kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani, gre za učitelja glasbe v škofove zavode; Karol Gross, kaplan v Kočevju, in Alojzij Kurent, kaplan v Trebnjem pa za prefekta v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. — **Premeščeni so:** Ivan Barle, kaplan v Kranju, k sv. Jakobu v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, kapiteljski vikar v Novem mestu, v Kranj; Matej Dagarin iz Škocijana pri Dobravi v Št. Jernej; Janez Florijančič iz Stare Loke v Škocijan pri Dobravi; Janez Mikuš iz Poljan v Staro Loko; Josip Bambič z Breznice v Poljane; Josip Cuderman iz Trnovca pri Ilir. Bistrici za župnega upravitelja na Vojsko; Frančišek Rakovec z Blok v Žiri; Matej Ježek iz Mokronoga na Bloke; Josip Mencinger, ekspozit z Razdrtega na Orehek; Janez Dežman iz Preserja za ekspozita v Razdrto; Matija Selan iz Dolni v Preserje; Janez Miklavčič od Sv. Treh Kraljev za župnega upravitelja na Babno polje; Feliks Knižek z Babnega polja k Sv. Trem Kraljev; Vincenc Čibašek iz Kranjske gore v Preddvor; Josip Gostiša v Radovljico; Frančišek Steržaj iz Boh. Srednje vasi za župnega upravitelja na Koprivnik; Janez Kogovšek, prefekt v zavodu sv. Stanislava, za kaplana v Boh. Srednje vasi; Janes Borštner s Hnj za ekspozita v Harije; Rihard Smolej iz Železnikov v Komendo; Martin Pečarič iz Šmihela pri Novem mestu v Predoslje; Frančišek Sparovec iz Moravč v Trebnje; Jakob Ogrizek iz Čemšenika za župnega upravitelja v Št. Lambert; Janez Gogala, prefekt v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu, za kaplana v Trnovu pri Ilirski Bistrici. — **Na meščeni so** semeniški duhovniki: Jakob Fatur za kaplana v Križevem pri Kostanjevici; Tomaž Klinar za kapiteljskega vikarja v Novem mestu; Andrej Kronland v Kočevju; Frančišek Pečarič na Breznici, Val. Zupančič v Mokronogu. — **Novomašniki:** Martin Dimnik v Hinjah, Josp Frölich v Kranjski gori, Frančišek Golob v Dobrničah, Janez Jaklitsch v Črmošnjicah, Tomaž Javornik v Planini pri Čirknici, Janez Klemenčič v Moravčah, Antcn Lovšin v Mirni peči, Janez Miklavčič v Horjulju, Valentin Tomec v Šmihelu pri Novem mestu, Matej Zbontar na Koroški Beli.

12.400 kron je dovolilo poljedelsko ministrstvo državne podpore za zgradbo vodovoda v Borjah in Št. Lambertu v Iljiškem okraju.

Radgona. Zadnje soboto, dne 25. t. m. je obhajal preč g. konzist. svetovalec in mestni župnik v Radgoni, Franc Pintarič, čil in zdrav svojo zlato mašo. Na mnoga leta!

K znižanju cen govejemu mesu. Ker so ljubljanski mesarji z dnem 15. t. m. cene govejemu mesu vseh treh vrst znižali za 8 vin. pri kilogramu, kar velja tudi za one mesarje, ki prodajajo goveje meso na stojnicah ob zidu Mahrove hiše na Vodnikovem trgu, se kupujoče občinstvo opozarja, da z ozirom na to,

da se čujejo pritožbe o nerednostih pri prodaji tega mesa, vsak slučaj prekoračenja določenih cen od strani imenovanih stojničarjev takoj naznani mestnemu magistratu v uradno postopanje. Cene govejemu mesu na stojnicah so sedaj sledeče: Meso I. vrste 1 K 14 vin., II. vrste 1 K, III. vrste 90 vin.

Ogenj v Selcih. Pretekli teden popoldne ob pol 5. uri so zažgali mali otroci pri Gaašperčku v hiši tik župne cerkve. Domača požarna bramba je bila tekom dobrih pet minut na licu mesta, a imela je prekratke cevi, da bi zajela iz potoka Sevnice. Pomagali so trije bližnji vodnjaki. Na brzojavni poziv je prihitela tudi požarna bramba iz Zeleznikov. Škofješka je enako prihitela na pomoč. A ker je vlekel močan zapadnik, sta zgoreli je dve hiši, pri Gaašperčku in pri Matiju za jesenom. Loška požarna bramba se je vrnila, ko so jo kelesarji obvestili, da je nevarnost minula. Posestnika sta bila zavarovana za male svote. Zgorela sta tudi dva mala otroka, tretji, ki je pomagal kuriti, se je rešil. Stariši, pazite na otroke, zapirajte skrbno vžigalice, da jih ne dbe otroci v roke. Koliko požarov so zanetili v zadnjem času ravno otroci!

Deželni glavar Šuklje je obiskal dne 22. t. m. kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu. Prisostvoval je pouku v šoli ter si ogledal šolske prostore. Obljubil je, da še pride. — Deželni odbornik dr. Lampe je obiskal pletarsko šolo v Dolskem. Izrazil se je jako pohvalno o njenem napredku.

Slavnostno odkrije spominske plošče v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Častnemu spomnu vseli vojakov polka, ki so padli leta 1878 v bojih v Bosni, je posvetil častniški zbor domačega pešpolka vitez pl. Milde št. 17 spominsko ploščo, ki se slavnostno odkrije po službi božji dne 5. avgusta t. l., ob 9. uri dopoldne. Slavnosti, na katero so se povabile civilne in vojaške oblasti, se udeleži tudi deputacija častniškega zbora iz Celovca pod vodstvom gospoda polkovnika Joahima Botiča. Sorodniki padlih so se povabili k slavnosti. Spomin vrlih, junaških sinov domovine, ki so našli v vrstah domačega pešpolka junaško smrt, hrabro se boreči za cesarja in domovino, jamči dovolj, da se slavnosti — ne da bi bili še posebej vabljeni — vdeleže bivši sobojevniki in občinstvo sploh v največjem številu.

Toča v Istri. Dne 14. t. m. zvečer je grozna toča, ki je tolkla dve uri, uničila vinograde v Baderni, Zbandaju, Sv. Ivanu od Šterne in Tinjanu pri Pazinu. Še drugi dan popoldne je ležal led na kupih. Zadnje upanje ubogega ljudstva — trtje — je uničeno.

Pozor, Gorenjci! Liberalni študentje gorenjski so ustanovili zadnji čas počitniško društvo, »Vesna« po imenu, ki bo imelo svoj sedež v Kranju. Malo delavcev šteje, pa hoče »zgraditi trden, nerazrušljiv jez proti hudourniku črnege klerikalizma«. Na ta način meni, da bo »širilo po Gorenjskem pravo kulturo«. Pošteni gorenjski kmetje, zlasti pa mladeniči iz naše telovadske organizacije in izobraževalnih društev, bodo pač znali prepričati, da ti »mladi pionirji«, kakor se imenujejo liberalni dijaki od »Vesne«, ne bodo okužili vasi s svojimi svobodomiselnimi nazori. Zdar, ko so naši fantje skoraj povsod organizirani, ne bodo dopustili, da bi delali zgago liberalni visokofolci, ki sami nimajo dovolj kulture, da bi jo na kmetih mogli oddajati. Kmetje, zapomnite si, da so pristaši teh študentov, ki hočejo razširjati liberalizem med vami, štajerske kmete napodili v Gradcu z vseučilišča s palicami in

jih psovali z grdimi psovskami kakor: pijana banda, kmečka tolpa i. dr., in sedaj hočejo ti liberalni mladiči vas učiti izobrazbe. Noben zaveden gorenjski mož, ne mladenič ne bo verjel tem fantom, katere pošiljajo liberalni voditelji iz Ljubljane, da razširjajo kugo liberalizma med poštenim, krščanskim ljudstvom.

Za uboge živinorejce. Od raznih stran prihajajo tožbe, da kmetje ne morejo živine niti prehraniti niti prodati, in marsikje je kmet naravnost prisiljen svojo živino zaklati. Na prošnjo »Kmečke zveze« za Mokronog in okolico je deželni odbor sklenil: Ako je kak kmet bil prisiljen zaklati govedo in meso prodati, naj prosí deželni odbor, da mu povrne plačano vžitino. To velja seveda za tiste kraje, v katerih ima dežela vžitino v zakupu.

Sadovi socialne demokracije. Iz Drvara v Bosni se poroča: Dne 3. julija zvečer okoli 11. ure je bil tukaj napaden in ubit Marko Fušter, delavec tukajšnje parne žage. Ubijalec, socialni demokrat Popovič, je že pod ključem. Izjavil je, da mu ni prav nič žal umora in da mora še dva druga umoriti v Drvaru. Tudi sodniku je pretel, da ga umori, ako ga takoj ne izpusti. Tak sad rodi socialna demokracija.

Na mladeniškem shodu pri Sv. Roku v Šmarju na Štajerskem dne 2. avgusta ima cerkveni govor gosp. državni poslanec dr. Korošec.

Bomba v Gorici. V ulici Fornika so našli na nekem oknu bombo, ki je imela obliko petarde. Imela je v sebi nevarno razstrelivo. Bila je dolga 20 cm. Tako delajo Lahi z nami! Z bombami gredo na nas; jasno je namreč, da je bila bomba namenjena za Velodrom, kjer so bili zbrani Slovenci.

Nameni liberalnih učiteljev se vedno bolj pojašnjujejo. Povsod gre stremjenje liberalnega učiteljstva na to, da se odvzame cerkvi vso oblast nad šolo, da se odpravi veronauk iz šol. Na občnih zborih liberalnih učiteljskih društev se ti nameni nič več ne prikrivajo. Zadnji čas so zborovali svobodomiselnih nemški učitelji v Lincu na Gorenjem Avstrijskem. Na zborovanju je govoril neki Moravetz, ki je dejal, da je vera stvar čustva, da se sploh ne da pončevati, da klerikalizem v Avstriji goni državni ustroj, da so najhujši nasprotniki klerikalizma učitelji, da so kmetje praznoverni in da v samostanih duševne zaklade obdržijo zase in jih ne razpečavajo med ljudstvo. Kakor se vidi, bi bilo tudi za svobodomiselnih učitelje dobro, ako bi svoje duševne zaklade zase obdržali, da ne bi nujali svetu tako žalostne slike svoje grozne siromaščine na duhu, kot jo je gospod Moravetz. K večjemu bi ga v tem prekosila kaka zlahtna glava od naše »Jugoslovanske učiteljske zaveze«. Na vsak način se iz linškega shoda razvidi, kako solidarno in trmoglavo dela avstrijsko liberalno učiteljstvo na to, da šolo in mladino razkristijani ter fanatizira proti cerkvi. Ker društvo liberalnih slovenskih učiteljev, naša »Zaveza«, stremi po svojih pravilih, svojem nastopu in vseh svojih članih za istimi cilji, je naravno, da mora ljudstvo, zlasti pa naša mladina pričeti proti njej najostrejši boj, kjerkoli in kadarkoli nastopa kak njen član.

Atere nadočitelja Silvestra v Črnem vrhu nad Idrijo so dale posla c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Zapisnik preiskave proti njemu obsega take stvari, da se je vladnemu referentu gnusilo celega prebrati in je moral v sredi nehati. Ker je po dogodkih v Črnem vrhu izključeno, da bi ostal Silvester še tam in ker je ravno tako izključeno, da bi obdržal še samostojno vodstvo kake šole, je predla-

draginji dne 22. t. m., socialni demokrat Anton Novak, delavec v predilni tovarni, v svojem govoru izrekel stavek: »Dr. Šusteršič je v Bizoviku govoril, da naj delavec je kruh in krompir, ne pa meso.« — Ta trditev o mojem bizoviškem govoru je prosta izmišljotina ali bolje rečeno debela in nesramna laž. Ne v Bizoviku in ne drugod nisem izustil navedenih ali podobnih besed, ki so v kričečem nasprotju z mojimi obče znanimi nazori. — Navedena laž zamore imeti le namen, pripraviti pot za agitacijo proti S. L. S. pri bližajočih se volitvah za deželni zbor v splošni skupini. Dr. Ivan Šusteršič. — Opomba uredništva. Dr. Šusteršič je v Bizoviku enkrat samkrat govoril, in sicer je to bilo povodom državnozbornskega volivnega gibanja spomladi leta 1907. Pri onem shodu je bil navzoč tudi poročevalec »Slovenca«, ki s svoje strani izjavlja, da je Novakova trditev gola neresnica. — Če pa socialni demokrati menijo, da bodo s takimi lažmi dosegli pri volitvah kaj uspeha, se zelo motijo. Skrbelo se bo za to, da se ta družba razkrinka in pokaže v njeni nelepni nagoti.

— **Ogenj na Bohinjski Bistrici.** Na Žlanu nastal je danes zjutraj, 24. t. m., v Udolinekovem hlevu na do sedaj neznan način ogenj. Domači so bili ravno pri kosilu. Kar zasljišijo hreščanje ognja od zunaj. Komaj se ozrejo, že zapazijo, da je hlev in drvarnica v plamenu. Klicali so na pomoč. Hvala Bogu! Na Dobravi so seki skoraj vsi gospodarji iz doline ter spravljali seno v stane. Hipoma so bili pri ognju! Delali so zares z nadčloveško močjo. Rešili so hišo, dasi je gorel že slemen, in bližnja sosedova poslopja, ki so se tudi že vnela. Iz daljnega studenca so prav pridno donášali vodo ženske in otroci. Gospodar, Josip Cerkovnik, se je močno opeknel. Ko je namreč gonil prešiče iz hleva, padel mu je goreč utrinek na hrbet. Takoj je bil ves v plamenu. S pomočjo žene, strgal si je gorečo obleko raz život. Opekline so posebno velike na hrbtu; odpeljali so ga k zdravniku. Bila je v nevarnosti vsa vas. Da se ni ogenj dalje razširil, pripomogla so največ visoka drevesa. Cerkovniku je zgorelo orodje, nov voz in vse seno. Zavarovan je za malo svotico. Škode ima okrog 5000 kron. Prejkone, zažgali so kaki otroci. Starši, pazite vendar na otroke!

Dajte Barjanom vode! Piše se nam in objavljamo: Zdaj polagajo ali pa so že položili drugo vodovodno cev ljubljanskega vodovoda. Prav čudimo se pa, da se na nas Barjane nihče ne spomni, da bi i mi dobili zdrave pitne vode. Le pomislite! Barjani seveda tudi kot vsi pijemo vodo. Ni treba, da je človek kdosi gavedi kako učen, da vé, da barjanska voda ni zdrava. Saj je polna zdravju škodljivih glivic in sploh močvirja sama niso zdrava. Prisljeni smo Barjani, da pijemo Ljubljano in pa kapnico. Ko so v Ljubljani delali vodovod, so naglašali, da se mora napraviti, ker Ljubljana ni zdrava. Nas Barjanov pa ljubljanski občinski svet ne vidi in ne misli, da bi nam preskrbel zdrave pitne vode. Pa kaj hočemo. Saj Barjane pozna močna rotovška gospoda in pa ljubljanski

župan le ob volitvah. Takrat pa leta po Barju vse polno rotovških agitatorjev, ker potrebujejo naše glasove. Da bi pa skrbeli za nas in za naše zdravje, ej, tega pa ne. Niti naš zastopnik v občinskem svetu, Likozar, se ne spominja na nas, kakor tudi ne naš župan Hribar. Vodo iz ljubljanskega vodovoda dobe na Ježici in v Šiški, samo na Barjane pa nihče ne gleda. Privoščimo vodo Šiškarjem in Štoscanom, a radi bi jo pa le imeli tudi sami. Kmečki kraji, ki imajo boljšo talno vodo, kakor mi, imajo svoje vodovode. Vedno in vedno čitamo po listih, tu in tam se je napravil vodovod. Zgolj mi moramo ževiti mlačno, močvirno vodo, dasi smo ljubljanski občani, plačujemo doklade in volimo v Ljubljani. Slabše pa stojimo, kakor stoje kmetje, ki imajo svoje lastne kmečke občine. Kako pa bo razumel naše razmere ljubljanski občinski svetnik? Saj niso kmetje. Sami vedno naglašajo, meščani smo, zato pa nimajo srca za nas. Dvomimo, da nam bodo dali, kar je za nas življenjskega pomena, vodovod. In če bi ga dali, bodo gotovo od nas zahtevali ogromne žrtve. Izgovarjali se bodo: se ne bo obrestovalo itd. Druge km. občine se na boljsem, kakor mi. K vodovodnim stroškom prispevata država in dežela. Ljubljanski župan in državni poslanec, pokaži, če ti je res kaj na srcu zdravje Barjanov. Če že nočeš izposlovati, da nam preskrbi naša ljubljanska občina zdravo pitno vodo, kar bi nam morala, ker smo ravno tako njeni občani kakor župan sam, ki pije zdravo vodovodno vodo, medtem ko moramo mi piti našo zdravju škodljivo kалуžo, pa izposluj državno in deželno podporo, da dobimo vodo. Saj je menda to le tvoja dolžnost. Ker zelo dvomimo, da nam župan Hribar izposluje vodovod, pa končno prosimo kranjsko deželno vladu in pa kranjski deželni odbor, naj se ljubljanski občini naroči, da preskrbi Barjanom zdravo pitno vodo.

Nesreča na brodu v Tacnu. V nedeljo so se peljali romarji na Skaručno in dospeli okoli 4. ure do broda v Tacnu. Ko je voznik zapeljal voz z romarji na brod, sta za vozom stali 58 letna Cecilija N. podomače Lozarca iz Grabna pri Dobrovi in 14 letna Nežika Plečnikova iz Brezja pri Dobrovi št. 47. Ko sta menda (tako domnevajo romarji, a pozitivnega pa nihče ne ve) hoteli iti sredi Save na voz, sta padli v vodo. Deklica je izginila takoj pod vodo, »Lozarca« pa se je par minut borila z valovi in obupno klicala na pomoč, potem pa tudi ona izginila med valovi. Lozarca so, kolikor je nam znano, včeraj dopoldne potegnili iz vode blizu Gameljnov vso obtolčeno, Plečnikove pa baje še niso našli. Karakteristično je pri nesreči to, da nikomur izmed romarjev ni padlo v glavo, da bi skušal ponesrečenki rešiti in celo brodar, ki je gotovo moral nesrečo opaziti, se ni nič brigal za kako rešitev in plovil naprej do kraja. Ko so bili romarji na drugi strani t. j. na levi, so nekoliko časa šli ob vodi, potem se pa odpeljali na Skaručno. Menda se niso zavedli ljudje, z materjo ponesrečenega dekleta vred, kaj se je zgodilo.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n **Hranilnica in posojilnica v Vipavi** kmet. društvo istotam prebridko obžalujeta napram ljudstvu nenadomestljivi izgubi svojega načelnika, odnosno nadzornika, veleč. g. dekana-kanonika Matija Erjavca, da je moral umreti kot žrtva morilčeve roke. Podpisani društvi prosita ljudstvo istega zaupanja napram hranilnici in posojilnici ter kmet. društvu, ker se bode v kratkem času volil načelnik, odnosno nadzornik, kateri bode deloval za blagor ljudstva z isto vnemo kot pokojni blagega spomina. — Omenjeni društvi sta sklenili, da mesto vencev in običajnih naznanil naklonita primerno podporo ubogim v prid, kar je v smislu pokojnikove skromnosti. — Ivan Lavrenčič, za hranilnico; A. Uršič, za kmet. društvo. — Objednem se toplo zahvalimo Zadrudni zvezi za izraženo sočutje in zastopstvo pri pogrebu.

n **Novo maše.** Vipavska dolina bo poslala letos zopet dva duhovna v Gospodov vinograd. Prvi je gospod Alojzij Vovk z Goč, ki je imel svojo novo mašo dne 16. julija na Brezjah. Pridigoval mu je slapenski župnik, gosp. Valentin Marčič. Bilo je prav lepo, zlasti moramo pohvaliti brežiški pevski zbor in njegovega vrlega organista. Drugi novomašnik vipavske doline pa je gospod Anton Bukovič z Gradišča pri Vipavi. Novo mašo je imel v nedeljo, dne 19. julija. Govoril mu je jako navdušeno njegov nekdanji katehet in sedanjí župnik v Grahovem pri Cerknici, gosp. Franc Rajčevič. Nove maše ne bomo opisavali, saj te vse se vrše več ali manj po enem in istem razporedu; pač pa bi radi nekaj omenili iz nove maše gosp. Bukoviča, in to je družba svatov, ki se je zbrala okoli novomašnika v najlepši slogi. Zastopan je bil na novi maši aristokratski stan po gospodu grofu Karolu Lanthieri, zastopan učiteljski stan po gospodu vodju Skali, zastopan stan svobodnih akademikov po gospodu predsedniku »Zarje«, Iv. Česniku — torej stan bodočih uradnikov in profesorjev, zastopan trgovski stan po gosp. Fr. Silvestru, ki je pozdravil gospoda novomašnika v nalašč za to slavnost zloženem snetu. Zastopan je bil stan obrtniški, stan delavski in kmetski, zastopan stan duhovski, zastopan zbor poslancev po gospodu deželnemu poslancu Ivanu Lavrenčič-u. In vsi ti zastopniki so si zrlí prijazno oko v oko in se oklepali v bratski slogi in ljubezni in se navduševali za skupno delo. In obdajala nas je samo ena želja, da bi se odprla vsa okna in vrata gostoljubne Hribove hiše, da bi se razkrila streha in da bi šinil ta duh prelepe bratovske sloge po vsi slovenski zemlji. In če bi imeli prav sedaj, ko to pišemo, kozarec v roki, dvignili bi ga visoko in napili na ves glas taki prihodnosti lepe naše domovine in zaklicali bi gromovito: »Živela taka prihodnost!«

n **Paša na županskem stolu.** Kakor je »Domoljub« že poročal, se je vršila dne 12. julija veselica izobraževalnega društva v Podragi. Veselica je bila zanimiva še zlasti radi tega, ker je pri nji podraški župan zopet sanjal o oblasti, ki je nima. Mož je dobil v roke glavarstveno dovoljenje za veselico z naročilom, naj ga dostavi društvu. V glavarstvenem dopisu je bilo pripomnjeno, da treba društvu dobiti še lokalnega policijskega dovoljenja od županstva. Aha! si je mislil naš bistroumni očka župan, zdaj so mi pa vendar enkrat prišli v pest. Jaz tega dovoljenja ne dam in veselice ne bo in tako bom že vendar enkrat dosegel župnikova ušesa. To so poskakovali naši liberalčki, ko so izvedeli o tem velikem županskem sklepu! Mi bomo imeli javen ples,

župnikova »garda« pa blamažo. Zastonj smo prepričevali podrški županski talent, da društvo dovoljenja pri županstvu niti ne prosi, ker ima že dovoljenje od c. kr. glavarstva. Vse naše besede so od županskega talenta letele kot bob od stene. »Ne dovolim, pa ne dovolim!« Županski talent je premotil celo dva gospoda orožnika, ki sta kake pol ure pred veselico prišla predsednika prašat, kako je stvario. Prepričala sta se, da je vse v redu in da proti veselici ni nobene zapreke. Oh, to je bil hud poper za župana in njegovo gardo, ki je bila zmagaje že gotova. Na ta dan je pokazal za blagor občine »pregoreči« gospod župan jasno in natančno, kam se nagiba »nepriistransko« nihalo njegovega srca. Farizejsko je zatriveal še malo popred našim možem, če bi veljala njegova, da bi ne bilo ne plesa, ne veselice. Koliko je verjeti njegovi besedi, je pokazal dne 12. julija. Pošteno veselico izobrazovalnega društva je hotel preprečiti, dovolil pa je pogubni javni ples. In plesalo se je od 1. ure popoldne do polnoči, dasi je bilo županstvo od glavarstva opozorjeno, da se sme ples začeti šele eno uro po dokončani popoldanski službi božji, torej ob 4. uri popoldne in da ne sme trajati čez 10. uro zvečer. Tako se je mož v svoji demišlivi vsemogočnosti postavil dvakrat nad glavarstvo in vsem poštenim ljudem razkril svojo čisto liberalno dušo, ki je vneta za vse prej, samo za blagor ljudstva ne. Na vse te lavorike je župan lahko ponosen in ko pojde v penzijo, rešen županskih skrbi, naj premišljuje, koliko tega, kar je naperil za časa svojega paševanja v Podragi proti gosp. župniku, se mu je obneslo. Morda pride do spoznanja, da prav nič. Potem pa naj nikar ne zameri, če se naše pametno ljudstvo muza in se smeje njegovim neumnostim, zahvali pa naj Jovana in druge svoje liberalne svetnike za vse blamaže, ki si jih je pridobil za svojega — paševanja.

n S Planine se nam piše: Prišlo je v najhujši zimi lačno, sestradano in objokano s svojo aleksandrijsko gospo na Planino in ko se je pri županu zastonj ogrelo, najdemo in napilo in prišlo kolikor toliko k moči, začelo je brcati in grizti vse, ki so ga vzeli iz usmiljenja pod streho in sedaj že napoveduje vsem mirnim in poštenim ljudem boj na — zob in jim hoče vzeti pošteno ime. Ne bodi no smešno! Kdo se te pa boji? Še tvoji goriški pristaši niso marali zate, na šestih mestih si bil, pa nikjer nisi mogel postati definitivni. Dobro, mi sprejmemo poleg že napovedanega boja na nož, tudi boj na zob. Le nikar ne misli, da si bomo kar tako mirno dali ruvat zobe. Pa začnimo, bomo vsaj videli, kdo ima več zob. Vugi so jih že precej poruvali v Šmihelu, ostale mu bomo pa mi, Planinci. Saj smo vgnali še druge tiče, pa ne bi Vuge, čeprav sam vahtmajster Turk hodi mesto k županu k Vugi po informacije do 11. ure zvečer, kako bi izrezal vun sebe in svoje pristaše iz precepa, v katerega so se vjeli, ko so plesali brez županovega dovoljenja. Če je le še kaj pravice na svetu, ne boste se izmuzali in naj vas zagovarjajo tudi vsi Hrovatinovi žandarji. Pridušanja pa le nikar obešati županu na hrbet, pridušanje ni »klerikalna« navada, pač pa tipično liberalna. Kar pa kvasi Vuga v »Narodu«, da je morilec Pangerc klerikalec, to pa samo on verjame, pa nihče drugi, niti Janez iz malna ne, drugače ne bi bil par tednov pred umorom morilca gostoljubno sprejel pod svojo streho in ga napajal z vinom, kajti Janez »klerikalce« napaja samo s psovki, ne pa z vinom. Kakšen »klerikalce« pa je morilec oče, to pa vsi vemo, saj je volil Deklevo. Zato pa o vsem tem le kar lepo molčite. Prašamo še: Ali so Lili tudi oni »klerikalci«, ki so čakali župnika Mikša in župnika Antončiča, da jih pobijejo s kolom? Ali so tudi oni »klerikalci«, ki so gro-

zili pred plesom, da bo tekla kri in da jih je moral sam Vuga hinavsko miriti, naj bodo mirni?? Toliko za danes. Prihodnič pa še kaj, če ne bo miru — zob za zob.

Iz reške doline.

n Ob znameniti desetletnici. 15. julija t. l. je minulo 10 let kar je ustanovljeno v Trnovem »Gospodarsko društvo«. Na dan desetletnice so vihrale na poslopiju »Gospodarskega društva« zastave. Nasprotniki so se kar trli od jeze, ko so videli zastave. Najhujše se je pa držal eks-župan Fadguc, ki je pa moral na največjo jezo še večkrat iti mimo društva, pa je gledal v tla. Ob tej priliki hočemo podati nekoliko zgodovine od začetka krščansko-socialnega gibanja v naši dolini; pojasniti hočemo tudi tedanje razmere. — Dobro je še v spominu v naših krajih tisti katoliški shod v Trnovem, ki se je vršil pred kakimi 17 leti. Ta shod je bil podlaga za vso našo organizacijo. Bili so takrat še težki časi za naše krščanske meže, zlasti pa še za njih organizacijo. Veliko naših kmetijskih mož je še takrat tičalo v sponah zloglasnih bistriških in drugih oderuhov, katerih izkoriščevanje čuti še krvavo mnogo naših kmetij. Naše ljudstvo je tako tičalo v teh sponah, da ni smelo storiti niti korakov, ki bi ga bili rešili teh spon. Sedaj, ko so se naši kmetije že rešili iz rok oderuhov, sedaj šele moremo spoznati, kako težavno je bilo delo naših prvih organizatorjev, v prvi vrsti tedanjega vztrajnega kaplana trnovskega, č. gosp. Alojzija Rudolfa in pa tistih pogumnih mož, ki so gospodu kaplanu stali ob strani. Pičlo je bilo tedaj število naših somišljenikov; vsa županstva v rokah liberalcev, ki so terorizirali in uničevali vsakega, ki si je upal drugače misliti, ne da bi imel od njih dovoljenje za to. Kdor se spominja že imenovanega katoliškega shoda, spominja se tudi skrajne surovosti tedanjih liberalcev. V gostilni, ki je stala pred zborovanjem, je trnovski župan dal dovoljenje za ples, in liberalci so naročili »podtabrsko bando«, da bi motila zborovanje. S surovostjo so se ponašali zlasti bistriški liberalci. Toda ta surovost je marsikomu odprla oči, da je dal liberalizmu slovo. — Katoliški shod je rodil lpe sadove. Leta 1894. se je osnovala v Trnovem »Hranilnica in posojilnica«, ki je otela našo dolino iz oderuških rok in z cenimi posojili storila že veliko v blagor ljudstva. Tudi liberalci so spoznali pomen posojilnice, vedeli so tudi, da ne bodo imeli kmalu kam dati svojega denarja, zato so tudi oni osnovali »Severjevo šparkaso«, do katere pa naše ljudstvo nima zaupanja, ker vč, da je ustanovljena zato, da vzdržuje zadnje ostanke liberalizma. — Toda g. Rudolf in drugi zavedni možje so spoznali, da je treba začeto delo nadaljevati in organizirati še na drugih straneh. Tudi liberalni trgovci so neusmiljeno drli z ogromnimi dobički našo dolino, tudi te je bilo treba ustavit. Jez temu odiranju je pa bilo »Gospodarsko društvo« v Trnovem, ki se je ustanovilo leta 1898. Liberalni trgovci so pihali jezo, ko jim je društvo strahovito podrlo cene, a odnehati so morali, če niso hoteli, da jim uidejo vsi odjemalci v društvo. Naši koristni organizaciji: društvo in posojilnica, sta pa tudi odprli našim možem oči, da so uvideli, kam jih je bil pahnil liberalizem in kako se trudi tedanja katoliška stranka za njihovo blagostanje, zato je jel tudi liberalizem polagoma padati, a naše čete so rastle. Liberalna sodrga se je pa maščevala s tem, da je neko noč gosp. Rudolfu pobila okna, a k sreči ga ni poškodovala. No, surovost liberalcem ni koristila, ker so jih ljudje vedno bolj spoznavali, zato so pa tudi pri volitvah doživljali vedno večje poraze, tako, da so sedaj — izvzemši Bistrice — vse občine v naših rokah. — Take razmere so bile

tiste čase. Da so v Bistrici porabili za napade v »Narodu« črnila na »emerje«, to pa že ni potrebno pripomniti. V »Narodu« je društvo vsaj vsak mesec enkrat faliralo, a šment, vendar še stoji! in je še vedno močnejša trdnjava proti liberalnemu izkoriščanju! — Oglejmo si nekoliko razvoj društva v teh desetih letih. Od začetka poslovanja pa do konca leta 1899. je bilo prometa za 244.396 K, a leta 1907. pa že za 343.619 K! V vseh desetih letih se je izdalo za blago 1.205.987 K, prejelo pa 1.336.870 K! Ves denarni promet pa znaša 3.706.801 K. Če vzamemo prejemke za blago in računamo, da so liberalni trgovci delali preje vsaj s 30 odstotki, dobimo, da imajo udje društva v svojem žepu najmanj 400.000 K! reci: **štiristo tisoč kron!** A lahko rečemo, da je najmanj pol milijona kron ostalo v rokah onih, ki v društvu kupujejo, kajti toliko več bi bili morali dati za blago pri trgovcih, in ti bi bili ta zaslugek sami spravili v žep, tako ga imajo pa člani! — Vendar ne uvidijo še popolnoma naši ljudje pomena društva. Pogostoma se sliši, kaj bcm hodil v društvo, saj dobim drugod za isto ceno. Ne pomislijo pa tisti, da če bi društva ne bilo, bi liberalni trgovci prodajali vse po drugačnih cenah! Društvo drži nizke cene, a drugi morajo, če hočejo prodati, dati tudi po teh cenah! Ne razumejo pa še vsi, da če bo društvo imelo večji promet, bo tudi blago ceneje dobilo, ker ga bo več rabilo, potem bo pa zopet tudi ceneje prodajalo! Može! nikar podpirati liberalnih trgovin! S tem redite le gada na svojih prsih! — Zadržna misel je iz Trnovega prodrla tudi v druge kraje v naši dolini, zlasti v Šmihelu se dobro gibljejo, a tudi na Pivki v Knežaku dobro uspeva posojilnica. Tako so se razvijale stvari v naši dolini. — Sedaj je pa liberalizem na tleh, čeprav se imenuje sedaj »neodvisni kmetje«. Svoje življenje izkazuje le v psovanju v »Narodu«, a še več v »Notranju«. — »Notranjec« se prav obupno zaganja v »Gospodarsko društvo«, katerega imenuje »nesrečen konsum«. Je društvo res v nesrečo, a to liberalnim trgovcem, ki ne morejo več odirati našega ljudstva, ampak morajo ponižno dati po tistih cenah, ki jim jih diktira »Gospodarsko društvo«! »Notranjec« se pa nič ne čudimo, če je priskočil liberalnim kapitalistom na pomoč, saj iz teh, pa učiteljev obstoji »kmetiska stranka«. Oh, ko bi le »Notranjec« ne bil tako brezpomemben! Vse tih želje Fadgucve kompanije, da bi »Notranjec« društvo ubil, bodo pa ostale le na zadolženem »Notranjčevem« papirju. — Mi pa gremo krepko naprej, preko onih, čeprav so nekateri »najzvestejših« mater sinovi!

Ildrijske novice.

n Svojo kramo je pobral v Ildriju Ante Kristan in šel po svetu. Pravijo, da v Ljubljani osrečuje sodruge. Ildrije ne more pozabiti ta plačani socialist, ker menda ni kmalu tako bedastih zemljanov kakor so naši rdečkarji. Šli so za njim v svoji omejenosti čez drn in strn, kakor je to navada pri ljudeh plitvega duha. Če jim je Kristan n. pr. rekel: Mi, mokrati, smo najbolj zavedni delavci, — so vsi jednoglasno za njim ponovili; če je pa en dan pozneje istim delavcem rekel: Mi, mokrati, smo največji butci, — tedaj so z očmi in s kimanjem kazali, da je to čista resnica.

n Zakaj hodi Kristan nazaj v Ildrijo? Zato, ker je tukaj toliko prosvete nakopičil in jo sedaj odvažja v Ljubljano. Ali povejmo razločnejše. — Zato hodi, ker med vsemi socialnimi demokrati ni delavca, ki bi bil zmožen voditi konsum. Tako Kristan izobražuje.

n A. Kristan v Ljubljani ne živi takega spoštovanja pri liberalcih, kakor ga je pri ildrijskih. Pa mu krivico delajo, ker v njegovo srce ne vidijo. Počakajte malo, naj delavska

nšesa napolni z obljubami, ki se ne bodo nikoli spolnile; potem bo tudi liberalne družbe iskal. Če je bil Kristan idrijskim liberalcem všeč, ki so vendar dovolj zagrizeni, potem bo menda tudi vam, ljubljanskim.

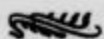
n **Služba komedijanta** je prazna pri rdečih bratih v Idriji po odhodu »sodruka« A. Kristana. Za njo se ne zahteva družega kot hiter jezik in spretne roke, da se ljudstvo čudi njegovim glumam. Prosilec za to službo ne sme biti preveč napet (v javnih shodih pa drugače), niti socialni demokrat, niti naprednjak, da potem lahko obrne plašč po vetru, če mu bo to več dobička neslo.

Iz raznih krajev Notranjske.

n **Z Blok.** Huda suša vlada tudi po naši planoti. Sicer je nekoliko deževalo, a za tako sušo veliko premalo. Kako bomo preživeli živino, ko smo pridelali skoro polovico manj seno nego druga leta? Prodati živino pa zopetne kaže, ker nima letos skoraj nobene vrednosti. A kaj naj počne kmet brez živine. Kje bode dobil potrebni gnoj, kje mleko, kje denar za davke in druge vsakdanje potrebe, ako ne bo živine, od katere imamo pri nas glavni dohodek. V resnici resni in žalostni časi naravnost. Država, prihiti tudi nam: pomoč! — Vkljub ceneni živini je pri nas meso, ki gotovo ni najboljšo, vedno jednako drago. Zadnji čas je, da se temu upremo tudi pri nas. Je pač sramotno, da bi se pustili od mesarja tako »vleči«. Zato, gospod župan, storite svojo dolžnost in povejte mesarju, da hočemo tudi na Blokah jesti meso ceno. Če pa hoče mesar ljudi »vleči« in svoj žep polniti, naj gre pa drugam, na Blokah ga ne rabimo. Še nekaj! Ali bi ne bilo pametno, da bi tudi pri nas pričeli kmetje sami klati živino, kakor store to drugi. — Dvojen dobiček, oziroma trojen, bi imeli pri tem. Živino bi kmet dražje prodal — drugi bi ceneje jedli meso — in mesarja bi navadili prodajati dobro meso poceni. Poskusimo, kar drugod zamorejo, zakaj ne bi pri nas? — Naš g. kapelan, ki je komaj leto dni deloval v naši župniji, nas vže zapušča. Prestavljen je v Žire. Bog daj dobremu gospodu na novem mestu veliko uspeha. Bog ga živi še mnoga leta! — Pri Sv. Vidu bo, kakor čujemo, dne 2. avgusta nova maša. Imel jo bode Cajnarjev gospod, ki je študiral v Celovcu. Pri novi maši bode pel »oktet« pevskega društva »Ljubljana«. Pričakovati smemo, da bo petje gotovo krasno in tudi lepo slavnost zelo povzdignilo.

n **Shod katoliškega izobraževalnega društva v Košani** na Notranjskem se vrši 2. avgusta. Vspored bo sledeči: 1. Ivan Nepomuk Gustinčar: Izobrazba kmečkega fanta in pripomočki zanjo. 2. Jakob Milavec: Prometna zveza in njeno socialno delo. 3. Franc Erzar: Krščanski mož in njegove dolžnosti.

n **Iz Postojne** se nam poroča, da dosluženi vojak jubilejne slavnosti ne bodo obhajali dne 9. avgusta skupno s požarno brambo, temveč samostojno in popolnoma vojaško dne 22. in 23. avgusta. To na vdnost dosluženi vojakom. Zajedno praznovala se bode 30-letnica bosniške okupacije.

Dolenjske novice.

Iz ribniške doline.

d **Od Sv. Gregorja.** Dne 20. julija, takoj po poldnevu, prišla je močna ploha z nekoliko gromenjem in treskanjem. Vendar je bil pa en tresk usodepoln za gospodarja Jakoba Zadnik na Perovem. Treščilo mu je gospodarsko po-

slopie, obenem je pa obšnila strela njegovega brata Janeza, ga popolnoma omotila, mu preklala hlače in mu z ene noge sezula čevlji in občutno odrgnila kožo na nogah. Pravilnemu ravnanju se je posrečilo ga spraviti k zavesti in izven nevarnosti. Gregorsko in sodrško gasilno društvo je ogenj omejilo samo na prizadeto poslopie, ki je pa popolnoma do tal pogorelo z vso krmo, z enim vozom in drugim orodjem in s skoro popolno nasuto žitno shrambo, le nekaj žita se je rešilo, ki bo pa težko za ljudi porabiti. V ognju ostal je tudi en velik prešič. Poslopie je bilo zavarovano pri »Vzajemni« za 600 kron, toda škoda je pri tem pomanjkanju in draginji krme toliko občutljivejša, ker se mrva tudi za drag denar ne dá dobiti. Zato je izmed gospodarjev samih izšla lepa misel, da naj bi pogorelec po župniji napravil seneno biro, in vsak bi, četudi od malega, rad kaj malega dal, da bi mogel vsaj toliko živine prerediti, kolikor je bo sosebno ob graditvi novega poslopja nujno potreboval. So pač plemenita gregorjska srca! — Ker je bila vsa vas v nevarnosti, so vsi gospodarji izgnali živino iz hlevov. Pri tem pa si je neki vol zlomil obe sprednji nogi, zato so ga takoj zaklali, dobri ljudje pa so na mestu vse meso pokupili, da bi gospodar ne imel tako občutne škode. Tudi v tem se lepo kaže občiansko sočutje do soseda v nesreči.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d **Iz Dobrnica.** Gad je pičil Jero Špelič. 11. t. m. je šla orat s svojo hčerko. Gada je preorala čez sredo. Bila je bosa pri drevesu. Stopila je nanj. Težko je prišla na dom v Verbovec. Tisti dan ji je večkrat prišlo slabo. Mislili so ljudje, da bo umrla. V groznih bolečinah leži. Noga je vsa zatečena. Veliki mehurji se delajo in tudi pokajo, da gre strup vun. — V nedeljo, 19. t. m., smo dobili prepotrebne dežja, da se je dobro namočilo po polju. Poljski pridelki lepo kažejo, da bi Bog nas le obvaroval pred hudo uro in drugo nesrečo.

d **Krka.** Mlekarno imamo že od meseca februarja sem, ki napreduje zares vedno lepše. Ljudje so sprevideli in uvideli korist mlekarne, se otresli neumnih pomislekov, obrnili širokoustnim hujšakcem hrbet ter se z vnuemo poprijeli mlekarne in tako je mleka več z vsakim dnem. Le tako naprej, možje kmetje, saj koristite s tem največ sami sebi, kar uvidijo celo naši največji nasprotniki. Da pa je mlekarna koristna, povem vam sledečo resnično dogodbo. Poznam dva soseda v neki večji vasi. Prvemu je bilo ime France, ponosen in domišljav mož, ki je hotel vse sam vedeti. Drugi, Tomaž po imenu, pohleven možiček, je rad obiskoval in poslušal na shodih, ki so jih prirejali naši ljudje, razna podučna predavanja. Oba pa sta bila približno jednako velika posestnika, bolj srednje vrste. — Nekoč sta šla skupaj na semenj in France je kupil par volov za 650 kron, Tomaž pa dve kravi za 600 kron. Domov grede se pogovarjata razne stvari in France reče Tomažu: »Ti se gotovo ravnaš po naukih, ki jih slišiš na vaših shodih in zato nisi hotel kupiti volov, ampak le krave. Bomo videli, kateri bo napravil več dobička v enem letu, jaz ali pa ti?« — »Dobro,« mu odgovori Tomaž, »pa računajva in po preteku enega leta prodava oba, ti voli, jaz krave!« — V dotični fari so pa imeli mlekarno, kamor je pridno donasal mleko sosed Tomaž med letom. Kakor je računaj, je molzla vsaka krava približno 200 dni v letu. V začetku takoj po teletu je imela vsaka na dan mleka od 10 do 15 litrov, pozneje pa menj, tako da se lahko vzame povprek po malem od vsake krave 5 litrov na dan. Dobil je tedaj mleka na leto od ene kra-

ve od 800 do 1000 litrov, od obeh krav pa do 2000 litrov, katerega je znosil v mlekarno po 10 vinarjev liter. Dobil je tedaj za mleko v enem letu od obeh krav 200 kron. Vsaka krava je pa strila v teku enega leta tudi tele. Po štiri tednih ju je prodal za 140 kron. Koncem leta je pa prodal tudi kravi, obe že iznova breji, za 650 kron, tedaj z dobičkom 50 kron. Prodajal je pa tudi mogočni in vsevedni France svojih par volov ljubljanskemu mesarju za 890 kron, tedaj z dobičkom 240 kron. — Primesjal se je France takoj drugi dan po prodaji k Tomažu in rekel: »Vsi shodi in pouki, ki jih tako pridno poslušaj, ti prav nič ne koristijo! Le poglej, pridelal sem pri volih 240 kron, ti pa pri kravah le 50 kron v enem letu«. Tomaž pa reče pohlevno: »Počakaj, brate! Pri prodaji krav sem dobil 50 kron, za mleko med letom sem vzel od obeh krav 200 kron in za dvoje telet 140 kron; vsega skupaj imam 390 kron čistega dobička pri kravah, ti pa le 240 kron; sem tedaj jaz za 150 kron boljši kakor ti. Obdelal sem pa ravno tako svoje malo posestvo s kravami, kakor ti z volmi; vrhutega si pa še tudi pridržal lahko kako kapljo mleka doma, ko si ga ti od volov nisi mogel«. — France je spoznal resnico in gledal debelo; a videl sem ga že na prihodnjem shodu; seveda bolj za vratmi je stal in poslušal govornika gospoda dr. Kreka. — Možje posestniki in živinorejci, prevdarite sami, kaj je bolje rediti, vole ali krave, in katerega boste posnemali, ali ošabneža Franceta in ostajali doma, češ, kaj če nam shod, mi že sami dosti vemo, ali pa pohlevnega Tomaža ter se pridno udeleževali podučnih shodov, brali dobre knjige in se ravnali po lepih naukih?

Belokranjske novice.

d **Za kratek čas.** Nekoliko paberkov hočemo zopet podati čitateljem »Domoljuba« iz »Belokranjca«, pa, kot smo rekli, le za kratek čas! Poslušajte, pametni belokranjski ljudje, kako se te gradačke cajenge rade »motijo«, da boste vedeli, koliko jim je verjeti. Namesto vas Lokvica, piše »Lukovica«. G. Jekovec, ki zdaj spreobrača trdovratne Belokranjce, je namreč Gorenje in mu je bolj znana Lukovica pri Kamniku kot pa naša Lokvica pri Suhoru. »Zmotil« se je. — Škoda pri požaru v Butoraju je prvotno pisana prav, le zavarovalnina desetkrat prevelika. V »popravku« je pa naredil škodo desetkrat večjo, pa zavarovalnino desetkrat manjšo. Strašno kunštino! No, zmotil se je zopet! — »Mojster« Lozar, ki je baje tudi streljal na dr. Lampeta z zajčimi kanoni, ta junak, pa pravi, da izdeluje nagrobne spomenike in »mejaše«. Mejniki in mejaši — to je njemu vse jedno. A, ja, saj se je »zmotil«! — V dopisu o študentovski veselici v Dobljicah pa piše »Belokranjec« o nekem Ušeničniku iz Ljubljane, ki urejuje list, ki se mu pravi »Dom in Svet« in o doktorju Kudru, ki je na veselici zelo navdušeno govoril. Zopet smola, drago Belokranjče! V resnici je Ušeničnik pravi doktor in sicer dvojni doktor, bogoslovja in modroslovja, ni pa bil še nikdar urednik »Dom in Sveta«, — a Kuder pa je in ostane le ponižni Tone Kuder, sodnijski adjunkt v Črnomlju, brez doktorskega naslova. No, ko bi učitelju Šetini privoščil ta lepi naslov, nihče ne bi zameril. Kuder pa ne in zopet ne, tega ne pusti na noben način . . . dr. Pomota.

d **Pozivljamo »Belokranjca«,** naj pove, kateri kmet iz Semiča je tako neznansko zaruhan in neveden, da je mislil, da podpore po teči in ognju dajejo poslanci iz svojega žepa, zdaj pa je šele po »Belokranjcu« prišel do pravega spoznanja! Mi pa le mislimo, da se je novica o tem neumnem »šokcu« skuhal v

Gradacu, ker tako neumni vendar niso naši kmetje. Vidi se pač iz vsega, da je pri gradačkem konsorciju »Belokranjca« glavni svetovalec in generalni minister — znani samosrajčnik — Tine!

d Iz Belokranje. Pri nas vlada strašna suša. Sena je tretjino manj kot lani. Prve detelje je bilo malo, druge pa še manj. Koruzo nam bo jazbec uničil. V nekatere vasi pride celo podnevi. — Vodo morajo voziti po tri do štiri ure daleč iz oddaljene Krupe. — Nekateri »gospodje« berejo tudi »Belokranjca«. On zna jako lagati, piše da je nekemu možu v Semiču v cerkvi slabo prišlo in je šel na župniški prag sedet. Takrat pride kuharica in ga polije z vodo, kar pa ni res. O, »Belokranjče«, kaj si izmisliš. Prelepo ime si si dal! Gospod Julče je tudi na pošti v Gradacu dvema kmetoma »Domoljub« raztrgal! Svaka sila do vremena!

Gorenjske novice.

Iz kamniškega okraja.

g V Moravčah se je vršila v nedeljo, dne 19. julija, izredna slovesnost. Moravški rojak, Moravčan iz velespoštovane rodbine, gospod Valentin Tomc, je obhajal svojo novo mašo. Že v soboto zvečer je bilo na trgu vse živo. Imeli smo ta večer priliko pozdraviti bivšega moravškega dekana, zlatomašnika, kanonika Kajdiža. Obema, novomašniku in zlatomašniku, je priredil društveni pevski zbor krasno serenado. Novomašnika je pozdravil tajnik izobraževalnega društva s sledečimi besedami:

»Poletna radost je objela
prijazno zemeljsko ravan
in lahna sapica zavčla,
raduje log se, hrib in plan;
vse naokrog je radostno,
vse z mlaji okrašeno,
ker jutri Tvoj bo dan!

Dan velevažnega pomena,
ko stopiš v cerkev pred altar;
kako bo duša takrat Ti vesela,
ko daroval boš najsvetejši dar.
Zakaj srce prepolno sreče
ne čakalo bi hrepeneče,
nestrpno jutrajšnjega dne,
ker spolnijo se Ti želje.
Pač srečen si!

In mi?

Mi vsi radujemo se s Tabo,
ko vidimo Te tu pred sabo.
Čestitke Ti prednašamo iskrene,
voščil, pozdravov sto iz duše cele;
naj Ti nebo svoj blagoslov razlije,
da žar Ti sreče vedno sije!
O, čaka Te veliko boja
in marsikaka kaplja znoja
pritekla bo, ko z ukom in besedo
boš pasel Kristusovo čedo.
A le pogum!

Za goro zor nebeški vzhaja,
glej, boljša doba se pomlaja,
zatrj bo svetni šum!

Ze Slave prapor je razvit
in nani je krasen rek prišit,
rek, ki sladi nam bôl, trpljenje;
'Jaz sem Življenje in Vstajenje'.

Slavnost nove maše je posebno povečal veličasten cerkveni govor-dr. Mih. Opeka in slavna vojaška godba iz Ljubljane.

g V Zlatopolju pri Kamniku se je preteklo nedeljo vršila županska volitev. Županem je bil izvoljen g. Mat. Stražar, ker se je prejšnji župan službi odpovedal. Novi župan z vsem odborom je zvest somišljenik S. L. S.

Iz ljubljanske okolice.

Dobrova, dne 26. julija. — Raznotero. — Senena in žitna letina se je pri nas v primeri s sušo po drugih krajih še dovolj dobro obnesla; spravilo se je oboje ob najugodnejšem vremenu pod streho. Zrnje pri žitu je sicer malo drobnejše ostalo, a bode pa moka tem izdatnejša, ker je dozorela od solnca in ne od mokrote. Kar je dobrodejni dež večkrat zemljo malo porosil, si po ravninah tudi otava ponaga precej dobro. Ostali pridelki na polju čbetajo — če jih ne obišče kaka elementarna uima — povoljno letino; isto velja tudi o sadju — jabolkah, češpljah in orehih. Bog daj in nam chrani svoj blagoslov! — Vžigalice v korist obmejnim Slovincem špogajo pri nas sledeče stranke: Ivan Suhadolc, trgovec, Marijana Dolinar, gostilničarica in Jakob Oven, trafikant na Svici; Marija Suhadolc, gostilničarka, Ivan Oven, gostilničar in Ivana Adamič, trgovka na Dobrovi; Franica Selan, trgovka, gostilničarica in trafikantinja v Stranski vasi; Josip Rotar, trgovec, gostilničar v Podsmreki, Anton Vrhovec, trgovec, gostilničar v Kozarjah. — Danes zjutraj se je odpeljalo iz vasi Brezje (naše fare) nekaj romarjev na Skarnično; odšli so od doma kmalu po polnoči. Do brca ob Savi so se srečno pripeljali. Ko so pa zapeljali voz na čoln in se je malo od kraja odmaknil, omahnili sta in v Savo padli: deklica Neža Plečnik, po domače Lovračekova, stara 14 let, doma v Brezji hiš. št. 47, ter Cecilija Ravnahrib, branjevka v Brezji, stara 58 let. Obe sta utonili, a tudi obe je Sava nesla naprej, ker v temi ni mogel nikdo v vodo za njima. Ravnahrib je nekolikokrat zaklicala na pomoč, a rešiti je ni mogel nobeden. Res britka in žalostna usoda obiskuje letos našo farno glede naglih smrti, v kratkem času je eden od delirija skočil v Gradaščico, drug si je razparal trebuh in v teku štirih ur nato spovedan in v sveto poslednje olje dejan — umrl; eden se je ubil raz črešnje — po nesreči; danes pa kar dve vtopljenki, tudi po nesreči. Bog naj nas varuje v bodoče enakih nesreč — pred vsem pa nagle in neprevidene smrti!

Na Dobrovi pri Ljubljani se je mudil te dni veleč. gosp. misijonar Vilman iz daljne Amerike, brat veleč. gospoda Gašparja Vilmana, župnika v Ljubnem. Prišel je na oddih v svojo staro domovino in pri tej priložnosti je obiskal božjo pot na Dobrovi, kjer je dvakrat daroval sv. mašo. Obiskal je tudi rojstno hišo slovenskega škofa ameriškega, premil. gospoda J. Trobec iz Polhovega Gradca.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Tržiča. Redek slučaj. Očividec naznanja, da se je vršila dne 6. t. m. poroka g. Franceta Megliča in gospe Josipine Meglič. Svatba se je vršila sicer brez godbe in plesu, a vendar prav slovesno. Kar je pa še najbolj občudovanja vredno, je to, ker je bilo navzočih 25 sorodnikov od ženina in neveste, pa se zovejo vsi Megliči. Bilo srečno!

Iz raznih krajev.

Cleveland. Umrl je naš rojak Franc Skrabec dne 20. junija, previden s sv. zakramenti, po dolgi in mučni bolezn. Bolehal je skoro leto dni. Ranjki je bil doma iz fare St. Vid pri Zatični na Dolenjskem. Bil je v Ameriki deset let. Tukaj zapuša žalujčo ženo in enega sina, v Julijet III. dva brata, v stari domovini pa očeta. Bodi mu lahka tuja zem-

lja! — Dne 7. julija je umrl v St. Clar v bolnici rojak, hišni posestnik in gostilničar Louis Lausche. Ranjki je bil 43 let star in je bival v slovenski naselbini v Clevelandu 19 let ter si je ohranil pri vseh Slovencih nepozabni spomin. Tukaj zapuša žalujčo vdovo, sedem nedoraslih otrok, stariše, tri brate in sestro, Doma je bil iz fare Hinj pri Žužemberku. Naj počiva v miru! — Delavske razmere so še vedno slabe in ne vemo, kdaj se bodo izboljšale. Zato, rojaki, za zdaj nikar ne mislite iti na pot v Ameriko, sploh to leto ne, da bodo volitve končane. — Pozdrav vsem rojakom enkraj širnega oceana, tebi, dragi »Domoljub«, pa obilo naročnikov po širni Ameriki. — J. Resnik.

Za organiste in cerkvenike.

V četrtek, dne 23. t. m., je imelo Podporno društvo cerkvenikov in organistov svoj redni občni zbor. Udeležilo se ga je prav povoljno število organistov in cerkvenikov. Zborovanje otvoril in vodil društveni predsednik Ivan Gajšek. Pozdravi in zahvali navzoče za tako lepo udeležbo, čeprav mnogi vsled beganja od gotove strani niso prišli na to važno zborovanje. Po predsednikovem poročilu, katero je bilo z odobravanjem sprejeto in je napravilo najboljši vtis, se je oglasil k besedi med drugimi tudi gospod Papler, odbornik društva organistov in pevovodij. Razvila se je vsled tega, ker je omenjal in kar so tudi vsi navzoči povdarjali, da to nikakor ne sme ostati tako, kakor je sedaj, in sicer, da bi imeli dve skoro enaki družvi; eno mora gotovo propasti ali pa, ako prav živita, samo žalostno životarita. Z ozirom na to, ker se vsak trezno misleč, naj si bodi organist ali cerkvenik, ali oboje skupaj, in tudi preč. duhovščina bolje priporoča, da ostaneta ta dva stanova skupna, ker le v skupnosti je moč in le tako imamo pričakovati povoljnih uspehov, ker kot take se nas bode v merodajnih krogih gotovo upoštevalo. Predsednik je povdarjal in priporočal, naj se gg. tovariši nikar ne sramujejo iti s cerkvenikom roko v roki, kajti po največ krajih ste obe službi v eni osebi združeni, in če je prav samo organist (kar je pa po Kranjskem prav redko najti), naj se ne sramuje cerkvenika, kajti ako mu je izročena skrb za cerkev, je že toliko vreden, da se ga upošteva, četudi opravlja zraven cerkveniške kako nižjo službo. Rezultat tega je bil, da so sklenili vsi navzoči organisti, da pristopijo k temu društvu. Gospod Papler kot zastopnik društva organistov in pevovodij je pa stavil predlog, da ako se spremeni naslov v toliko, da bi se glasilo: »Podporno društvo organistov in cerkvenikov«, torej so imenovani organisti na prvem mestu, da hoče pri odboru organistov in pevovodij delati za sporazum, naj vsi organisti pristopijo k temu društvu, drugi pa, kateri hočejo morebiti z umetniškega stališča kako društvo, naj si isto ustanovijo na podlagi teh pravil, in tam naj bi se stanovsko razlikovali. S tem bi bilo ustrezno tistim, ki so boljše situirani in lažje utrpijo kakšno kronco; imeti bi pa moralo tako društvo, ako bi se ustanovilo, po-

vsem drugačni namen. Le-to društvo, ki ima glavni namen, zboljšati gmotni položaj in pa boljše prihodnost, naj bo skupno združeno z obema stanovoma, kajti rededno in ta način smemo pričakovati povoljnih uspehov. Z ozirom na to je bil predlog soglasno sprejet, in se torej imenuje »Podporno društvo organistov in cerkvenikov, s sedežem v Ljubljani«. Ako bi pa vkljub temu kdo kaj nasprotoval in skušal organizaciji škodovati, se mu da nezaupnica in se ga ne bo nikjer več upoštevalo. Sledi nato poročilo tajnika in blagajnika, ki se vzameta s pohvalo na znanje; posebno poročilo blagajnika je napravilo najboljši vfiš.

Društvena blagajna se je posebno okrepila s prispevki blagohotnih ustanovnih in pa podpornih članih, kateri so prejeli primerne diplome v znak hvaležnosti. Pa tudi prispevki rednih članov so dovoljni in če bi storil vsak svojo dolžnost, bi bilo v najkrajšem času stanje društvene blagajne v taki višini, da bi se začele deliti izdatne podpore. Prošenj za podpore je bilo že več vloženi, toda dosedaj se je moralo pomagati le v par najnujnejših slučajih. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni sledeči gg.: Ivan Gajšek, predsednikom; Franc Gerden, podpredsednikom; Jakob Potokar, Val. Pivk, Matej Osredkar in Pavel Jerman, odbornikom; Jož. Cimerman, Ant. Levičnik, Bernard Pirnat in Srečko Zalokar, namestnikom; Jernej Bizjak, tajnikov namestnik; Zalokar Franc; blagajnik Martin Knez; pregledovalca računov pa Petauer Jakob in Ivan Nepužlan.

Konečno so še razni gospodje povdarjali potrebo tega društva, bodrili svoje stanovske tovariše, naj se vedno zavedajo svoje lepe službe ter tudi v ljubezni do bližnjega naj ne zaostajajo ter radi in redno plačujejo odločene prispevke v društveni namen svoje stroke, ker s tem podpirajo poleg izboljšanja lastnih interesov tudi dobro delo.

Na dnevnem redu je bilo tudi znižanje članarine. Sprejel se je predlog, naj bi se članarina za polovico znižala, in sicer na 3 krome letno, ker skušnja nas uči, da ako je članarina tako nizka, da jo lahko vsak zmore, dosežemo s tem veliko število članov in s tem postane močna organizacija ter je v prvi vrsti potrebno to, da se ista vzdržuje, blagajna se mora pa krepiti na drug, boljši način. in sicer s podporami blagih dobrotnikov, kar se je tudi izkazalo.

Vpisovanje in plačevanje naj se vrši na sledeči način: vpisnine se plača 2 K, kateri znesek se naj pošlje na pravilno spisani nakaznici na naslov: »Podporno društvo organistov in cerkvenikov v Ljubljani«, potem svoje ime in župnijo, v kateri služi. Priporočamo, da naj se tudi članarina obenem pošlje; ta znaša 1 K 75 h do novega leta, potem pa se naj plača meseca januarja vsako leto 3 K za celo leto.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik g. Ivan Gajšek zaključil zborovanje s povdankom, da ga zelo veseli, ker se je vse izvršilo tako v lepem redu in lepi udeležbi. Vpisalo se je več novih članov obojega stanu.

Pri skupnem obedu je bilo prav živahno, kjer se je posebno povdarjalo in priporočalo skupno delovanje, ker v tem času je moč in le z združenimi močmi, kakor je omenjal g. Pirnat, se more braniti vsaka država, kakor tudi cerkev in sveta vera, naša domovina in nje pravice, tako tudi vsako društvo, posebno pa naše, ki se je danes takorekoč obnovilo, in mu želi najboljših uspehov.

Narodno gospodarstvo

Zboljšanje planin.

Iz Bohinja. Na zadnjem zborovanju gozdarskega društva v Bohinjski Bistrici je poročal g. glavar Oton pl. Detela o zboljšanju planin med drugim tako-le:

Po zimi se bliščijo naše gore, odete s snežnobelo odejo, kakor diamanti v solnični svitlobi. — Spomladi, komaj skopni v dolini sneg, v gorskih višavah, na planinskem svetu še vedno poje divji petelin. In poletje, novo planinsko življenje! Planina je poleti veselim planšarjem in brdkim planšaricam, pa živinci pravi poletni dom. In jesen, z mrzlimi večeri in hladno sapo, zapustiti mora ta planinski svet vžalosten planšar, planšarica. Nazaj v dolino, bliža se zima.

Dasi nudi planinski svet toliko življenja, ja, vir življenja je našemu Bohinju, vendar tudi tu gori se kaže, da je na svetu vse nepopolno. Tudi v planini marsikaj pogrešamo. Treba je pomoči, duha in dela. Na tej planini je pomanjkanje vode, ni niti studenca, ne lokve, napajališča za živino. Zopet v drugi ni streže, ne pota, nevarna je ljudem in živini, treba jo je izboljšati. In zopet na tretji je polno šavja, vsa je zaraščena, zanemarjena, treba bo trebiti, tam zopet popraviti ali napraviti hlev, sirarno, hram itd.

Leta in leta so minula, nihče se ni zmenil za ta gorski zaklad. Šele pred nekaj leti se je pričela nova akcija za izboljšanje planin tudi pri nas. Kmetijsko ministrstvo odločilo je leta 1905 svoto 2000 K za izboljšanje planin. S to svoto so se napravili vodnjaki in napajališča v teh-le planinah: v Uskovnici, Praprotnici, za Liscem, na Šavniku, za Jamniki, Javorniku in na Vodeničnem vrhu.

V letu 1906 se je vršilo poučno potovanje po koroških planinah; največ zaslug za izboljšanje teh si je pridobil agrarni inšpektor Posch.

Minolo leto se je obhod vršil po naših bohinjskih planinah. Posledica tega obhoda je, da je agrarna oblast z vso vnemo pričela z delom na planinah: Velopolju in Vogu in ob pašniku na Bistrici. Projekte je izdelal agrarni inšpektor Presel, in sicer za planine: Velopolje, Vogu, Krstenica, Mišel, Zajamnike in Konjsko dolino.

Občina Bohinjska Bistrica ima vsega sveta 10.566 ha; produktivnega je 9692 ha, njiv 282 ha, travnikov in senožeti 1148 ha, planinskega sveta 1523 ha, paše 1219 ha, gozdov 5555 ha. Živine pridedi občina

141 konj, 1318 govede i nad 100 ovac ter nekaj koz.

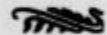
Občina Srednja Vas ima 20.000 ha sveta; rodovitnega je 14.753; njiv 422, travnikov 1816, planin 4069, paše 1481, gozda 6933 ha; konj 173, govede 2291, ovac 669 ter nekaj koz.

Torej je 5592 ha planinskega sveta. 6000 ha velja sicer kot neplodno, vendar se dobi tudi na tem svetu še marsikaj paše. Vsako leto dobe Bohinjeci približno 88.000 kron za pridelke po teh planinah, za sir; vsota, ki reprezentuje kapital dveh milijonov kron. Iz tega pač sledi, kako potrebno je planine izboljševati in s tem domačemu kapitalu pomagati do vedno večjega razvoja. Čim več denarja investira država in dežela za ta gorski zaklad, bolj krepi domače ljudstvo v gospodarstvu.

Država je s 60% priskočila, naj bi tudi dežela vpoštevala planinstvo in pridjala kolikor mogoče visok prispevek.

Pripomni še, da med agrarcem in gozdarjem ne more biti difference; saj agrarec ravno s izboljšanjem planinskega sveta najbolj ščiti gozd, ker, če ima živinorejec na svojem planinskem svetu dovolj paše, ne bo silil v gozd svoje živine.

Oba, agrarec in gozdar, morata hoditi kakor roka v roki za blagor ljudstva.

Najnovejši dogodki.

Ameriški milijonarji do vrata v dolgovi. Finačna kriza in zastoj vsega industrijskega in trgovinskega gibanja še vedno kakor mōra leži na vsej severo-ameriški javnosti. Ne samo delavci, srednji meščanski stan, obrtniki in manjši trgovec trpijo pod to pezo, — tudi milijonarji jo britko občutijo. Že nad šest mesecev živijo ameriški bogataši na upanje. Uslužbence in nabaljače plačujejo s šeki na dolge, 3—12 mesečne obroke. Takih »post dated chèques«-ov so polne blagajne v trgovinah in prodajalnah v New-Yorku in Newportu. Drugi milijonarji so zaprli svoje palače, češ, da se odpeljejo na obisk v Evropo, poprodali in zastavili konje, avtomobile itd., odpustili vse uslužbence ter se skrili na kaki oddaljeni farmi. Upniki pa jih iščejo po vseh imenikih parobrodskih družb v nadi, danes ali jutri se vrne ta ali oni iz Evrope in mi plača terjatev. Vsled teh razmer je skoro ves promet v velikih mestih Zedinjenih držav zastal, uslužbenci in delavci vseh strok so brez kruha. Samo v New-Yorku postopa brez dela šestinosemdeset tisoč zidarjev, ker letos ne zidajo tam niti ene nove hiše.

Prospevanje nežne človeške rastline.

Malo dete so premnogokrat prisposodili mladi nežni rastlini, katero mora vrtnar pričetkoma varovati pred vročino in mrazom, pred burjo in vremenom, skrbno vsak dan negovati, zalivati in čistiti, oskrbeti s hranljivo zemljo, ako hoče, da mu uspeva. Ta primera je v istini jako na mestu. Nežno človeško rastlino, malega deteta, res ne goji vrtnar, pač pa vrtnarica, katera dan za dnevom ne misli na drugo, nego na prospek mladega bitja. Za nežno človeško rastlino je stara, skromna, neumetniška Nestléjeva otroška moka, poplemenitena oblika ljudskega močnika iz mleka in dvopeciva, gotovo najboljša hrana, ki zajamči nje uspevanje najsigurnejše.

Družinska Pratika za navadno leto 1909. bo dotiskana v prvi polovici prihodnjega meseca, na kar že sedaj opozarjamo cenjene čitatelje. Kakor je razvidno iz tozadavnega oglasa med inserati, bo letošnja pratika kot jubilejna posebno krasno opremljena ter bo že po zunanji obliki prekosila vse dosedanje letnike. Cenj. somišljenike, posebno naša društva ter gg. poverjenike za naše časopisje vlijudno prosimo, da že sedaj opozore syoje prijatelje na to edino našo »Pratiko« ter po svojih močeh pripomorejo, da se ta pratika vseli v prav vsako našo družino. Cena jej ostane vkljub krasnim slikam neizpremenjena.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 25. julija.

49, 61, 45, 59, 48.

ŽITNE CENE.

Cene veljajo za prodajo blaga od strani kmetovalcev.

Ljubljana, 28. julija.

Pšenica, domača	24.—
Rž	19.—
Oves	19.—
Ajda, črna	20.—
Ajda, siva	19.50
Proso, rumeno	16.—
Ječmen	17.—
Fižol, rdeč	24.—
Fižol, koks	24.—
Fižol, mandalon	22.—

Hiša

z gospodarskim poslopijem in malim posestvom, četrt ure od fare in petrazredne šole, kakor tudi železn. 1804 postaje, se poceni proda. 3—1

Več se izve pri **Jakobu Povše**, gostilničarju pri **Staricerkvi, Kočevsko.**

Samo 6 dni

Havre New-York

Francoska prekomorska družba. Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana, Dunajska cesta št. 18, nasproti znane gostilne pri „Figovcu“. 1878 26—11

Zastonj pošiljam cenik

šivalnih strojev in koles iz kojega si naročite nov, dober in lep šivalni stroj že od 38 kron naprej :—

Lorenc Rebolj
Glavni trg v Kranju.

Na prodaj je : 1. kmetijska hiša

z lastnim lovom (jeleni). arondirana z 240 oralov sveta, lepo ležeča 50 oralov lepega, 40—50 let stariga gozda. štiri ure od Beljaka (Koroško) oddaljena. 2. Drugo posestvo k prvi hiši pripadajoče, dobro obdelano, 13 orale obsegajoče. 3. Hiša z 10 oralov nji in travnikov, sedem oralov gozda, lepo ležeče arondirano, le pet minut od postaje Ledence, c. kr. železnice Beljak-Področica. Vse tri oskrbljene z dobro vodo. — Proda pod ugodnimi pogoji M. M. H. 12 1793 (Hauptpostlagernd), Beljak, Koroško. 1

SANATOGEN

neobhodno potrebno kreplivo in osvobodilno sredstvo za vse, ki so poštenje :— slabe in utrujene, kakor tudi :—

za nervozne in slabotne

Sijajno potrjen od več kot 7000 profesorjev in zdravnikov. Dobiva se v le-1729 karnah in drobtinah. 6—1

Brodure razpošilja franko in zastonj :— Bauer & Co., Berlin S. W. 48. :— Glavno zastopstvo C. Brady, Dunaj I., :— Fleischmarkt 1. :—

: Veliko vodno kolo :

za vsako vodo s potrebno transmisijo, žago, pogon žag. mlinar ali druge industrije se ceno proda. Vidi se ga še v pogonu neke tovarne. Istotam se proda celoletna malo rabljena naprava za upoglene stole. Naslov pove uprava 1772 „Domoljuba.“ 4—1

Na revmi

in trganju bolehalo-čim naznanim rad zastonj pismeno, kako sem bil ozdravljen svoje mučne, zastarele bolezni.

Karol Bader
Monakovo (München)
Kurfürstenstr. 40. 1495

„ČAS“

znanstvena revija, izhaja 10 krat v letu in stane po 5K na leto. Naročnino prejema upravništvo v Ljubljani.

Kava naravnost po pošti :

zasebnikom, zjamč. fin okusa. Franko povzete 1795 za 5 kilo.

- Santos realno fin K 12-40
 - West. Ind. višnj. . . 14—
 - Salvador zelen . . 14 50
 - Gold-Javarumen . 14 90
 - Peri-kavalzredno fina 15 50
 - Portoriko I. moč. . . 17 —
 - Pamatang, veliko-zrnata 20—
 - Arab. Mocca, plem . 18 70
 - Nežgana. Cenik zastonj.
- Colonial Imp. druž.**
Reka 133. G.

Lyra kolesa. Priznано najboljši izdelek. Nedosežna kakovost in oprema.

Carine prosto od avstrij. razpošiljaln. ce. Zastopniki se iščejo.

Najnižje cene. Jamstvo tri leta.

C. ke poštar M. Junger v St. piše: Val izdelek obče dopada. Čuditi se moramo res, da more tovarna spraviti na trg tako solidno izdelano, vsem zahtevam nove dobe ustrezajoče, lahko tekoče kolo po tako nizki cenil.

Richard Ladewig, Lyra tovarna koles, Prenzlau. Postfach Nr. 253. Zahtevajte zastonj cenik

V malo dneh izide v založništvu v Ljubljani, Kopitarjeve ulice št. 6, krasno opremljena 1802 1

: jubilejna :

Družinska Pratika

za leto 1909.

Cena kot doslej 24 vinarjev izvod.

Letošnja „Pratika“ b. prosegala po svoji krasni opremi in zbrani vsebini vse dosedanje izdaje, ker bo imela poleg obilice poučnega in zabavnega berila z mnogimi slikami tudi štiri krasno izvršene slike v trobarvnem tisku: **Lurške M božje**, jubilarov **papeža Pija X.** in cesarja **Franca Jožefa I.** ter izložbo „**Katoli ke Bukvarne**“ v Ljubljani.

Katoliško slovensko ljudstvo! Ta jubilejna „Pratika“ je **edina naša pratika!** S. zite pridno po njej; naj jo pozna vsaka še tako oddaljena slovenska hiša! — Zahtevajte pri trgovcih „**Družinsko Pratico**“ in ne dajte si usiliti nobene druge!

Kupujte in priporočajte le **našo pratiko.** Glavno zalogo imajo: „**Katol. Bukvarna**“, **Prodajalna „Katol. tisk. društva**“ in nekateri večji trgovci v Ljubljani.

Cena za razprodajalce pri naročilu do 100 kom. 17 via. izvod, nad 10) kom. pa po 16 vin.

Posor, smetice in deklica! V moji lekarniški praksi, katera izvrhujem že čez 25 let, posrečilo se mi je, iznajti najboljšje sredstvo za rnat las, to je Kapilor št. II. isti deluje, da postanejo lasi gosti dolgi in odstranjuje prhljaj (luskine) na glavi. Cena (franko na vsako pošto) je: 1 lončič 3 K 60 v, 2 lončica 5 K. Treba, da si vsaka obitelj naroči. — Prosim, da se naroči samo od mene pod naslovom: P. Jurčić, lekarnar, Pakrac št. 65, Slavonija. Denar se pošlje naprej, ali s poštom povzetjem. h 9710

Proda se iz proste roke

posestvo

v Podgorici pri Dobropolju, četrt ure od kolodvora, obstoječe iz hiše, hleva, kozolca, polja, travnika, gmajne in nad štiri orale z debelim bukovim lesom zaraščenega bukovega gozda. — Več pove Anton Adamič, Graben, p. Ortnek, ali pa Ivan Adamič 1774 Križevci, Hrvatsko. 1—1

V zalogi in na prodaj imam domače gorenjsko sukno

katero je izdelano v moji tovarni lepo, močno, več vrst, po najnižji cenil. Celi kos ali več kosov 1796 skupaj. 3 1

Marija Čop,

tovarna sukna v Zirovnici na Gorenjskem.

Odklikovano. Ustanovljeno 1870. Vse vrste lovskih pušk, dvocevki, risanic, trocevki, samokresovi, se kupi na ceneje z najvišjim poroštvo naravnost od to-1289 varne krožja 52—10

Anton Sodja, Borovlje, Koroško. Bogato ilustrirani ceniki zastonj in franko.

Eden ali dva vajenca

Skrivalnica.

za pekovski obrt se sprejmeta takoj v dobro hišo, kjer jima je zagotovljena strokovna izobrazba in preskrba z obleko in hrano za čas učne dobe. — Pojasnila daje **Aug. Jenko**, pek. mojster, **Ljubljana**, Mar. Terezije cesta 7.

Kje je divji kozel?

Potniki v Ameriko kateri želijo dobro, po ceni in za nesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Kmetelca** v Ljubljani Koroševske ulice 20. Škucerstva Pojasnila daje se brezplačno.

I. Kranjske podjetje za umetno steklarstvo in silkanje na steklo

Aug. Agneli,
Dunajska cesta 13a, poleg Figovera

se pripravata predati dobroti in p. u. slavn. občinstvu za naprave cerkovnih okrov s umetnim steklarstvom ali silkanje na steklo, silkanje del, naprave okvirov, itd. — Ima tudi v zalogi različne porcelanske in steklene posode za namizje gostilo in sešulke, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Marci, ceniti in preračeni za slabšo zaslono, mnoga sprizvala za dovršena dela so cenjenim odjemalcem v ogled na razpologo. 1907 58-59

Najboljši češki izvor!

Ceneno posteljno perle!

1 kg novega, sivlega, skubljenega, dobrega goslega perla 2 K; 1 kg boljšega 2 K 40 v., polbelega 2 K 80 v., belega 4 K, belega skubljenega 5 K 10 v., 1 kg izredno finega, snežnobelega, skubljenega 6 K 40 v. in 8 K; 1 kg sivlega puha 6 K; in 7 K; 1 kg belega puha 0 K; najfinejši prani puh 12 K. — Pri odjem 5 kg se pošlje franko.

S. Benisch

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega, rdečega, modrega, belega ali rumenega nanking-biela, 1 pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka, z 2 blaznina, vsaka 80 cm dolga in 58 cm široka, napolnjena z lepim, mehkim račjim perjem 16 K, z izredno finim polpuhom 20 K, z najfinejšim sivim puhom 24 K; posamezne perlice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50 v., 4 K. — Za neprimerno denar nazaj. Zamenjava dopustna. Pošilja proti povzetju od 12 K višje franko **S. BENISCH** v D. šencl št. 71. — Ceniki zastoj in franko. 1584 25-1

Priznana dobra delavnica za IZDELOVANJE OBLEK

po meri kakor tudi vseh uniform po najnovšem 1760 kroju. 1
Priznano solidno blago in zmerne cene. Dobro blago v zalogi kakor tudi vzorci v največji izbori. V obilna cenjena naročila se priporočam vele-spoštovanjem
Leopold Rajmer, krojaški mojster, **Metlika**.

POZORI ČITAJI POZORI Slavonska biljevina.

Ta je napravljena iz najboljših gorskih zelišč ter se izvrstno in z najboljšim uspehom uporablja proti zastarelemu kašlju, bolih v prsih, prehlajenju v grlu, hripavosti, težkem dihanju, astmi, pljučnem kataru, suhem kašlju, tuberkulozi itd.

BOLESTNO ZDRAVLJE, SLABOJU JAKOST.

Delovanje izborna, uspeh siguren. Cena je franko na vanke pošto za 2 steklenici 3 K 40 v., 3 steklenice 5 K 80 v., po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 2 steklenici se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od **P. JURIŠIČA**, lekarnarja v **Pakracu št. 65** (Slavonija.)

V Ameriko In Kanado

najzložnejša, najcenejša in najvarnejša vožnja s **Cunard Line**

Bližnji odhod iz domače luke

Trata: Karpatija 4. avgusta, Altonija 11. avgusta, Slavonija 25. avgusta 1908.

Iz **L'vopolja**: Lusitanija, (najboljši, največji in najlepši parnik sveta), 15/8., 5/9., 3/10., 24/10. — Mavretanija 1/8., 22/8., 12/9., 10/10.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odiasok**, Ljubljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

Še vedno nedosežna

kot hrana za turiste in planince na lovu in vajah, kakor tudi za vsako gospodinjstvo je

Knorr-ova grahova klobasa

V malo minutah gotova. — Kupi naj se le 1299 staroznana znamka **Knorr**. 2-1

Priporočam gg. čevljarjem in p. t. občinstvu

trgovino z usnjem in vsomi čevljarskimi potrebščinami v Ljubljani sv. Petra cesta 2, nasproti cerkve frančiškanov.

Izkušal bom, da z dobrim blagom in nizkimi cenami zadovoljim vse c. odjemalce in prostim občinega obiska.

2844 52-10 **K. A. Kregar.**

Napred... j je več rodovitnih večjih in manjših posestev v najlepših krajih slov. Koroške.

Obenem sta naprodaj tudi dve dobro idoči gostilni s posestvi ter vseimi premičnimi in živino. Cene posestev so jako nizke. 1707 2

Cenjeni kupci naj se blagovoljivo obračati na **Fr. Kamnikarja** — **Celovec, Victringerstrasse 1, a.**

Istotam se sprejmejo dobri in zanesljivi zastopniki.

Zastoj 1500
zahtevajte moj ilustrovani cenik o urah, zlatini, srebrnini itd.
Dr. Heger, urar, juvelir in gravar.
Oslek I. Kapucinska ul. 4 (Slavon.)

K 325.500

glavni dobitek 9 letnih žrebanj 9

pri nakupu treh, gotovo izžrebanih originalnih srečk ki se vedno zopet lahko prodajo: 1 srečka ital. rdečega križa 1 srbska drž. tobačni srečka 1 Josziv „Gutes Herz“ srečka.

: Vse tri originalne srečke K 78-75 ali v 31 mesečnih obrokih po K 3-.-. Prihodate žrebanje že 1. avgusta 1908.

Že prvi obrok zagotovi igralna pravica do vseh originalnih srečk pod oblast. nadzorstvom.

Cenik žrebanja zastoj
Mojalnica **OTON SPITZ**, Dunaj I., Schottenring 28 oget Gonzagagasse. 1759 2-1

Josip Janko urar v Kamniku

Velika ulica, priporoča veliko zalogo žepnih in stenskih ur, budilnic, verižic, prstanov, uhanov, brošev, kakor tudi vsakovrstnih očal po zelo nizki cen. Popravila, tudi najtežavnejša, izvršim vestno pod poroštvom. 1803 1-1

Lastniki gramofonov!

Pri nakupu 6 plošč naenkrat ali tudi posameznih z gotovo znamko dobite eno ploščo zastoj Izborna zaloga gramofonskih in fonografskih plošč od 11 K, oz. 40-600 K. Dobe se plošče in valjarji 1226 vseh vrst. 5

Valerija Kirchner, Dunaj I. Kolowratring 7 - n

Dečka,

lepega vedenja sprejme 1761 v poduk 2-1

Ivan Milavec, izdelovatelj orgel, Ljubljana. — Trnovo. :

UČENCA

v črevljarsko obrt, starega 14-15 let, sprejme **Martin Volk**, črevljarski mojster : 1762 v Litiji. 1-1

Zahtevajte zastonj

in poštnine prosto moj veliki, bogato ilustrirani glavni katalog z okoli 3000 slikami vsakovrstnih niklastih, srebrnih in zlatih ur in vseh vrst solidnih zlatin in srebrnin, glasbil, usnjatega blaga, kadilnih priprav po izvirnih tovarniških oznah.

Niklasta remontoarka . . .	K	3-
Sistem Roskopf patentna ura		4.-
Svicarska, originalni sistem Roskopf patent		5.-
Registrirana „Adler Roskopf“ niklasta remont. na sidro		7.-
Srebrna remontoarka „Oloria“ kolesje, prosto . . .		8-40
Srebrna remontoarka, dvojni pokrov		12-50
Budilka		2-90
Kuhinjska ura		3-
Schwarzwaldska ura		2-50
Ura s kukavico		8-50

Za vsako uro 3 letno pismeno jamstvo. Brez rizike. Zamena dovoljena, ali denar nazaj.

Prva tvornica za ure v **Mestu** 1294 15-9

Jan Konrad

In kr. dvorni dobavitelj v **Mestu št. 938** (Češko).

Krajevstvo Saško.

Technikum Hainichen.

1794 Stroj za elektr. inžen., tehn. in poslovodje. Prva tehn. strok. šola za trgovce. Prgr. zast.

Delavnice - učilnice.

Trgovina s klobuki in čevlji Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg 10

priporoča svoje velike zaloge najraznovrstnejših klobukov, čevljev in topic, kateri tudi najtpepelnejši ter najlincejši čevljev.

Proda se posestvo

pol ure od fare, obstoječe iz kmečkega poslopja, njiv, travnikov, vinograda in gozda. Redi se lahko pet glav živine. Proda se vsled bolezni za 6000 K. Pojasnila daje **Anton Kolenc**, gostilničar v Št. Rupertu, Dolenjsko. 1770 2-1

Izurjeno, pridno

1799 3-1

Kontoristinjo

s prakso, dobro in zanesljivo računarico, sprejme neka trgovina s kolonialnim blagom. Prij. ponudbe z napovedjo plače na „Poštni predal“ 69, Trst 7.

Novosti! Cenik franko. Novosti!

1208

Železna pat. Roskopf-ura

5 K Jamstvo tri leta, ali : denar nazaj.

Do danes se je dobila za 5 K je prav navadna ponikljana ura s papirnatim kazalnikom. Z velikim naporom se je sedaj posrečilo narediti za 5 K uro, ki gre 36 ur, teče v kamnih, ima kazalnik iz emajla, kaže natanč. na minuto, okrov iz pravega niklja, in se odpre. Srebr. ure 7 K, z dvojnimi okrovom 10 K. — Zahtevajte cenik zastonj.

Anton Kiffmann,

: tovarna ur, zaloga, Izvoz zlatnine in :
: srebrnine v **Mariboru L. 6.** :

V bližini Ljubljane v prometnem kraju, se iz proste roke **proda dobro idoča** 1689 3-2

trgovina in gostilna

z vso opravo in nekaj pohištva. Oboje je brez konkurence, ker v več vaseh okoli ni gostilne, ne trgovine, ter je na razpotju, kjer se razcepi cesta.

Poslopje je v najboljšem stanu, ter je zraven tudi nekaj dobre zemlje. — Natančnejša pojasnila daje lastnik sam; naslov pove uprava „Domoljuba“

Naročite cenik ur

zlatnine in srebrnine, ki ga pošljem zastonj in poštnine prosto. 26 8

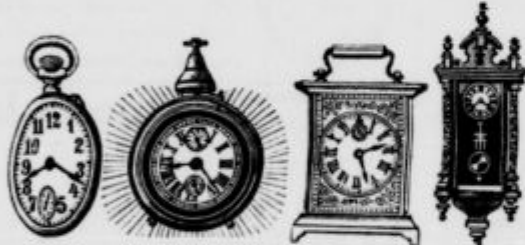
Velika zaloga ur, samo švicarskega izdelka. Vsaka ura je natančno preizkušena in se jamči. — Ne naročajte ur od tujih židovskih tvrdk, ampak obrnite se na tvrdko

FR. P. ZAJEC,

urar in edini zastopnik švicarske tovarne ur. — Ljubljana, Stari trg 26

5000 ur zastonj

Cenik pošljem vsakomur brezplačno in pošt. prosto.

Rosk. pat. 3-	Kron budilka 2-40	J. budilka 6-	Kron ura z nihal. 7-	Kron izvirne Omega, Schaffhausen, 9-
srebr. ros. 6-	svetleča 3-	z bitjem 8-	z bitj. n zv. 9-	Glashütte, He- 10-
Relez 7-	z bitj. n zv. 5-	z godbo 10-	z budilko 10-	ilos, Amalfa, 12-
srebr. dvoj. 8-	kuhinjska 3-	s 6 valji 12-	z godbo 12-	c. kr. preizk. od K 15, kakor tudi

zlatnina in srebrnina po izv. tov. cenah. 3 letno jamstvo. Zamena ali denar nazaj. **Max Böhmel, Dunaj IV., Margaretenstr. 27/76**, v lastni hiši. Zaprteženi cenilec in večak. — Največja in najstarejša tvrdka. — Ustanovljeno 1840. 5000 slik v katalogu zastonj in franko.

Švicarske veznine

krasni vzorci, vedno najnovje!

Zelo priporočljivo za bale. Lepo vezeni balist-robci in moderne bluze po povzetju na vse strani Avstro-Ogrske pošiljaslovit. tovarna veznin **Karol Josip Grass** v Dobralgu. Altweg 2/14 2563 Predarsko 6 4 Vzorci franko na izbero.

Herdani-jeva šola

z internatom, **Praga, Krakovska ul. 21.**

Prvi in najstarejši vojaški pripravilni zavod. Točaj sa kadete se prične 13. julija. Točaj sa enoletne prostovoljce pa 2. septembra. Potrebna predizobrazba: nekaj razredne srednje ali meščanske šole. — Prospekt 1690 zastonj. 1-10

Ponudimo vsako poljubno množino

zidarske opeke, zarezanih strešnikov (sistem Marzola),

(ki se dajo privezati ali pribiti na lato, torej varni pred viharji),

portland cementa najboljše vrste, lončenih pečij itd.

F. P. VIDIC & Komp. v Ljubljani.

1282 1